

ธนาคารแห่งประเทศไทย

รายงานผลการสำรวจ
ทักษะทางการเงินของไทย ปี 2565

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร.....	1
1. บทนำ.....	4
1.1 ความเป็นมาของการสำรวจทักษะทางการเงิน.....	4
1.2 วัตถุประสงค์การสำรวจทักษะทางการเงิน.....	4
1.3 โครงสร้างแบบสำรวจ ขอบเขตการสำรวจ และแนวทางการวิเคราะห์ผล.....	5
1.3.1 โครงสร้างแบบสำรวจ.....	5
1.3.2 ขอบเขตการสำรวจ และการจำแนกกลุ่มตัวอย่าง.....	6
1.3.3 แนวทางการวิเคราะห์ผล.....	8
2. ผลสำรวจระดับทักษะทางการเงิน.....	9
2.1 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ : ภาพรวมระดับประเทศ.....	9
2.1.1 ทักษะทางการเงินในภาพรวม.....	9
2.1.2 ทักษะทางการเงินตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง.....	16
2.1.3 ทักษะทางการเงินกับสถานภาพ.....	18
2.2 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ : ตามมิติช่วงวัย.....	22
3. บทวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของคนไทย.....	28
4. บทวิเคราะห์ทักษะทางการเงินดิจิทัล และการตระหนักรู้เรื่องภัยทางการเงิน.....	32
5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	38
ภาคผนวก.....	40
ภาคผนวก A: คำถามจากแบบสอบถามที่นำมาคิดคะแนนทักษะทางการเงินปี 2565.....	40
ภาคผนวก B: การวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อหาผลของสถานภาพต่อทิศทางการคะแนนทักษะทางการเงิน.....	45

ตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1: ชุดคำถามแบบสำรวจทักษะทางการเงินปี 2565.....	5
ตารางที่ 2: เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง.....	8
ตารางที่ 3: ทิศทางความสัมพันธ์ของสถานภาพบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อทักษะทางการเงิน.....	21
ตารางที่ 4: ความแตกต่างทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ จำแนกตามช่วงวัย.....	27

รูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 1: การจำแนกลักษณะกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพและภูมิภาค 8 ด้าน.....	6
รูปที่ 2: พัฒนาการของระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ.....	9
รูปที่ 3: เปรียบเทียบการกระจายของข้อมูลระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ของคนไทยปี 2563 และ ปี 2565 (ร้อยละ).....	10
รูปที่ 4: ร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน (รายข้อ).....	10
รูปที่ 5: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน (รายข้อ) ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565.....	11
รูปที่ 6: ร้อยละของครัวเรือนจัดกลุ่มตามการตอบคำถามด้านความรู้ทางการเงินรายข้อ.....	12
รูปที่ 7: ร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (รายข้อ).....	13
รูปที่ 8: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (รายข้อ) ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565.....	13
รูปที่ 9: ร้อยละของครัวเรือนจัดกลุ่มตามการตอบคำถามด้านพฤติกรรมทางการเงินรายหัวข้อ.....	14
รูปที่ 10: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน (รายข้อ) ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565.....	14
รูปที่ 11: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน (รายข้อ) ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565.....	15
รูปที่ 12: ร้อยละของครัวเรือนจัดกลุ่มตามการตอบคำถามด้านทัศนคติทางการเงินรายข้อ.....	15
รูปที่ 13: ร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงิน ตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง.....	16
รูปที่ 14: การกระจายของข้อมูลและค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงิน ในแต่ละระดับความรู้.....	17
รูปที่ 15: คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงิน และองค์ประกอบ จำแนกตามสถานภาพของบุคคล (ร้อยละ).....	19
รูปที่ 16: ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ จำแนกตามช่วงวัย (ร้อยละ).....	22
รูปที่ 17: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen Baby Boomer (รายข้อ) ปี 2563 และ ปี 2565.....	23
รูปที่ 18: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen X (รายข้อ) ปี 2563 และ ปี 2565.....	24
รูปที่ 19: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen Y (รายข้อ) ปี 2563 และ ปี 2565.....	25

รูปที่ 20: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen Z (รายชื่อ) ปี 2563 และ ปี 2565	26
รูปที่ 21 จำนวนผู้ที่มีการเก็บออมและวิธีการเก็บออมของคนไทยในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา.....	28
รูปที่ 22: เปรียบเทียบสัดส่วนของการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชรา/เกษียณอายุ จำแนกตามช่วงวัย ปี 2563 และ ปี 2565.....	29
รูปที่ 23: เปรียบเทียบระยะเวลาที่อยู่ได้โดยใช้เงินออมที่สะสม หากต้องหยุดงานกะทันหัน จำแนกตามช่วงวัย ปี 2563 และ ปี 2565.....	30
รูปที่ 24: สัดส่วนจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจในเรื่องการประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ จำแนกตามเงินออมเมื่อ ฉุกเฉินปี 2565 (ร้อยละ).....	30
รูปที่ 25: สัดส่วนของผู้มีเงินออมฉุกเฉินจำแนกตามสถานการณ์ออมเมื่อเกษียณในแต่ละช่วงวัย ปี 2565	31
รูปที่ 26: คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินดิจิทัลจำแนกตามช่วงวัยและระดับการศึกษาปี 2565 (ร้อยละ).....	33
รูปที่ 27: สัดส่วนผู้ที่ประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงินจำแนกตามช่วงวัยและระดับการศึกษาปี 2565 (ร้อยละ)	34
รูปที่ 28: สัดส่วนผู้ใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์จำแนกตามช่วงวัยปี 2565 (ร้อยละ).....	35
รูปที่ 29: เปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินดิจิทัล และสัดส่วนผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงิน จำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ปี 2565 (ร้อยละ).....	35
รูปที่ 30: ระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามทักษะทางการเงินดิจิทัลและการประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงิน ปี 2565 (ร้อยละ)	37

บทสรุปผู้บริหาร

ทักษะทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความเป็นอยู่ทางการเงินที่ดี สามารถผ่านพ้นความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง อาทิ ความท้าทายทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่กระทบต่อภาคประชาชนและธุรกิจในวงกว้างเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ส่งผลให้เกิดหนี้สินภาคครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น ด้านสังคมที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ และด้านเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องปลดล็อกให้เกิดเทคโนโลยีทางการเงินในรูปแบบใหม่และมีการใช้งานอย่างแพร่หลายจนเกิดเป็นความปกติใหม่ในสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งเทคโนโลยีก็อาจนำมาซึ่งภัยทางการเงินที่อาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น ความซับซ้อนหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ความประมาทหรือการขาดความรู้เข้าใจในการใช้งานของผู้ใช้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ตระหนักถึงความท้าทายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินโดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะทางการเงินที่ดี ร่วมกับการติดตามผ่านการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย เพื่อให้ทราบระดับทักษะและพัฒนาการทางการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินที่เหมาะสม

ธปท. ได้ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติในการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทยตามกรอบของ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2565 เป็นการสำรวจครั้งที่ 9 ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 12,402 ครัวเรือน ทั้งในและนอกเขตเทศบาลจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ผลการสำรวจปี 2565 แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีพัฒนาการของระดับทักษะทางการเงินที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 71.4 สูงขึ้นจากปี 2563 ที่ร้อยละ 67.4 และอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยการสำรวจทักษะทางการเงินของ OECD ในปี 2563 ที่ร้อยละ 60.5 ทั้งนี้ คะแนนที่เพิ่มขึ้นเกิดจากองค์ประกอบของทักษะทางการเงินในด้านความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในเกือบทุกหัวข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 69.7 (จากร้อยละ 62.6) และร้อยละ 70.3 (จากร้อยละ 66.4) ตามลำดับ ขณะที่คะแนนด้านทัศนคติทางการเงินมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยจากปี 2563 มาอยู่ที่ร้อยละ 76.8 (จากร้อยละ 77.8) อย่างไรก็ดี เมื่อเทียบกับระดับสากลจากการสำรวจของ OECD แล้ว องค์ประกอบของทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้านยังอยู่ในระดับที่สูงกว่า

เมื่อพิจารณาระดับทักษะทางการเงินตามสถานภาพพบว่ากลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินที่ดีกว่ากลุ่มอื่นเป็นกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป อายุ 30 – 39 ปี อาชีพลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพอื่น ๆ นายจ้างและลูกจ้างรัฐบาล ผู้ที่ทำงานในภาคการเงิน อาศัยในพื้นที่กรุงเทพฯ หรือในเขตเทศบาล ขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า รวมถึงระดับการศึกษาอื่น ๆ ที่เทียบระดับไม่ได้ กลุ่มคนชราที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป คนป่วย คนพิการ หรือผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เป็นกลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินที่ด้อยกว่ากลุ่มอื่น โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อทิศทางระดับทักษะทางการเงินมากกว่าสถานภาพอื่น ๆ ได้แก่ ช่วงอายุ และระดับการศึกษาของบุคคลที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ ในภาพรวมมิติของช่วงวัยพบว่าทุกช่วงวัยมีพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2563 รวมถึงองค์ประกอบด้านความรู้และพฤติกรรมทางการเงิน ขณะที่องค์ประกอบด้านทัศนคติทางการเงินมีแนวโน้มลดลงในเกือบทุกช่วงวัย โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละช่วงวัยพบว่ากลุ่ม Gen Baby Boomer ขึ้นไป มีระดับทักษะทางการเงินต่ำกว่าช่วงวัยอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลจากคะแนนด้านความรู้ทางการเงินเป็นหลัก Gen X และ Gen Y เป็นกลุ่มมีทักษะทางการเงินสูงเป็น 2 อันดับแรก โดยทั้ง 2 ช่วงวัยมีองค์ประกอบในด้านพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินในระดับสูงใกล้เคียงกัน ทว่า Gen Y มีระดับความรู้ทางการเงินที่ดีกว่าและ

อยู่ในระดับสูงที่สุดเมื่อเทียบระหว่างช่วงวัย นอกจากนี้ Gen Y ยังเป็นช่วงวัยเดียวที่มีคะแนนองค์ประกอบด้านทัศนคติทางการเงินที่ดีขึ้น Gen Z เป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านความรู้และพฤติกรรมทางการเงินที่สูงกว่าช่วงวัยอื่นจนขึ้นมามีอยู่ในระดับใกล้เคียงกับ Gen X และ Gen Y อย่างไรก็ตาม ในด้านทัศนคติทางการเงินกลับพบแนวโน้มที่ลดลงและมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น

สำหรับพฤติกรรมออมของคนไทยพบว่าสัดส่วนของคนไทยที่มีการเก็บออมในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา อยู่ที่ร้อยละ 87.5 ลดลงจากการสำรวจครั้งก่อนที่ร้อยละ 90.2 โดยคนไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.4) เก็บออมเป็นเงินสด ขณะที่สัดส่วนการเก็บออมผ่านการลงทุนซึ่งมีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่ามีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ มิติการออมเพื่อเกษียณสัดส่วนผู้ที่มีการวางแผนและเริ่มการออมเพื่อเกษียณแล้ว มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน จากปี 2563 ที่ร้อยละ 66.0 มาอยู่ที่ร้อยละ 61.1 โดยเฉพาะกลุ่ม Gen Z ที่พบว่าร้อยละ 53.5 ยังไม่ได้คิดหรือวางแผนการออมเพื่อเกษียณ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมในการเกษียณซึ่งสะท้อนผ่านผู้ที่มีการวางแผนการออมเพื่อเกษียณและทำได้ตามแผนที่วางไว้นั้นพบว่า มีคนไทยเพียงร้อยละ 15.7 เท่านั้นที่มีความพร้อม โดย Gen Baby Boomer ขึ้นไปมีสัดส่วนผู้ที่มีความพร้อมในการเกษียณสูงที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ แต่ก็มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 21.8 เท่านั้น ในเรื่องการออมเพื่อฉุกเฉินภาพรวมคนไทยมีสัดส่วนผู้มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 71.7 (จากร้อยละ 67.2) โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกช่วงวัย อย่างไรก็ตาม สัดส่วนผู้มีจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสมหรือตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปนั้น กลับมีสัดส่วนลดลงในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะกลุ่ม Gen Z ที่มีสัดส่วนผู้มีจำนวนเงินออมที่เหมาะสมเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น เมื่อเทียบกับภาพรวมคนไทยที่ร้อยละ 22.4 ทั้งนี้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสมมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาเงินไม่พอใช้น้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และหากประสบปัญหาเงินไม่พอใช้แล้วคนกลุ่มนี้เลือกที่จะแก้ไขปัญหาผ่านการบริหารจัดการทรัพย์สินของตนเองโดยไม่ก่อภาระหนี้สินในสัดส่วนที่สูงกว่าเช่นกัน นอกจากนี้ การออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสมยังพบว่ามีส่วนส่งเสริมให้บุคคลสามารถออมเพื่อเกษียณได้สำเร็จในสัดส่วนที่สูงขึ้นด้วย

สำหรับด้านทักษะทางการเงินดิจิทัลและการตระหนักรู้เรื่องภัยทางการเงิน พบว่าคนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมในด้านการเงินดิจิทัลไม่ดีนัก โดยมีคนไทยเพียงร้อยละ 34.8 และร้อยละ 21.0 ที่ได้คะแนนในเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมด้านการเงินดิจิทัล แม้คนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 73.3 จะมีความรู้ในด้านการเงินดิจิทัล ขณะที่เรื่องการตระหนักรู้เรื่องภัยทางการเงินพบสัดส่วนผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงินไม่สูงนัก โดยในภาพรวมคนไทยประมาณร้อยละ 8.3 เคยประสบภัยทางการเงินอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งภัยทางการเงินที่คนไทยพบมากที่สุดคือ การถูกหลอกให้ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เป็นการหลอกลวงที่มีสัดส่วนร้อยละ 5.4 ทั้งนี้ พบว่ากลุ่มที่ใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะมีทักษะทางการเงินดิจิทัลดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้บริการฯ ทว่ากลับมีแนวโน้มที่จะเจอเหตุการณ์ภัยทางการเงินในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้บริการฯ เช่นเดียวกับผู้ที่มีระดับทักษะทางการเงินที่ดีก็จะมีคะแนนทักษะทางการเงินดิจิทัลสูงกว่า แต่พบกับเหตุการณ์ภัยทางการเงินมากกว่ากลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินที่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม การวัดผลในด้านทักษะทางการเงินดิจิทัลและการตระหนักรู้เรื่องภัยทางการเงินในครั้งนี้อาจยังวัดผลได้ไม่ครอบคลุมถึงบริบทต่าง ๆ ที่อาจเกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นการสำรวจครั้งแรก จึงยังต้องติดตามพัฒนาการและพัฒนาความครบถ้วนและความครอบคลุมของคำถามต่อไป

จากผลการสำรวจจึงนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับทักษะทางการเงินของคนไทย ดังนี้

1. สร้างเสริมความรู้ทางการเงินผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงด้านการเงิน

การสร้างรากฐานที่มั่นคงในด้านการเงินควรให้ความรู้ สร้างความเข้าใจตั้งแต่วัยเยาว์ โดยผ่านทั้งการศึกษาในห้องเรียนแบบภาคบังคับ ผ่านกิจกรรมหรือการเรียนนอกห้อง ผ่านสิ่งแวดล้อมรวมถึงสื่อต่าง ๆ

เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเงิน และเกิดพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาทิ การผนวกเนื้อหาในโจทย์วิชาต่าง ๆ เช่น การแทรกโจทย์การคำนวณในวิชาคณิตศาสตร์เป็นเรื่องการคำนวณดอกเบี้ย สิ้นเชื่อ และดอกเบี้ยเงินฝาก จนถึงการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้นที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและเพิ่มทักษะในการคำนวณ

2. ส่งเสริมทักษะทางการเงินที่เหมาะสมกับช่วงวัย

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของระดับทักษะทางการเงินในแต่ละช่วงวัย ในการส่งเสริมระดับทักษะทางการเงินจึงต้องมีการปรับเนื้อหาและกระบวนการสื่อสารให้เหมาะสม ทั้งการให้ความรู้ผ่านการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือการสื่อสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ทางช่องทางต่าง ๆ

โดย ธพท. ได้จัดทำกรอบสมรรถนะทางการเงิน (Financial competencies framework ฉบับ ธพท.) ซึ่งอยู่ระหว่างการรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบสมรรถนะทางการเงินกลาง รวมถึงได้พัฒนาเนื้อหาสื่อการสอนด้านการเงินที่เหมาะสมสอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ในช่วงวัยต่าง ๆ ที่แต่ละหน่วยงานผู้ให้ความรู้และประชาชนสามารถนำไปศึกษาและใช้งานต่อได้ โดยเผยแพร่บนเว็บไซต์ของ ธพท. ต่อไป

3. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการออมเพื่อฉุกเฉิน

การออมเพื่อฉุกเฉินเป็นเงินออมก้อนแรกที่ทุกคนควรมีเพื่อช่วยให้บุคคลมีความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น โดยผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสม (มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป) มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีกว่ากลุ่มที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินแต่ยังไม่เหมาะสมหรือกลุ่มที่ไม่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉิน นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ที่ออมเพื่อฉุกเฉินมีแนวโน้มที่จะออมเพื่อเกษียณและทำได้สำเร็จในสัดส่วนที่สูงกว่า

การส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการออมเพื่อฉุกเฉินจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่อาจช่วยสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการออมอย่างต่อเนื่องและอาจเป็นตัวช่วยหนึ่งในการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนเพื่อรับมือกับชีวิตหลังวัยเกษียณได้

4. ให้ความรู้เรื่องการเงินดิจิทัลและภัยทางการเงิน

เทคโนโลยีนำมาซึ่งพัฒนาการทางด้านการเงินที่ก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว ผลการสำรวจแสดงให้เห็นถึงช่องว่าง (Gap) ด้านการเงินดิจิทัลของประชาชนที่ยังอยู่ในระดับไม่ตึก ประกอบกับปัจจุบันภัยทางการเงินมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และยังมีรูปแบบที่หลากหลายซับซ้อนมากขึ้นด้วย

ในการส่งเสริมให้ความรู้และป้องกันภัยทางการเงินแก่ประชาชนจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักให้ประชาชนมีทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมในการใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัล ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย พร้อมอัปเดตข้อมูลข่าวสารภัยทางการเงินอย่างทันทั่วทั้งที่ ในส่วนของประชาชนหรือผู้ใช้บริการทางการเงินเอง ก็อาจลดความเสี่ยงโดยการศึกษาทำความเข้าใจการใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัล ปรับพฤติกรรมการใช้งานช่องทางดิจิทัล ให้มีความปลอดภัย และติดตามข่าวสารภัยทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งท่านสามารถศึกษาและติดตามข่าวสารทางการเงินจาก ธพท. ได้ที่ Facebook สตางค์ Story (<https://www.facebook.com/BOTsatangstory>)

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการสำรวจทักษะทางการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะทางการเงินที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานให้ประชาชนสามารถบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลรวมถึงบริหารจัดการหนี้ได้อย่างเหมาะสม จึงเริ่มดำเนินการสำรวจทักษะทางการเงินในไทยตั้งแต่ปี 2545¹ มาอย่างต่อเนื่อง จนถึงครั้งล่าสุดในปี 2565 ซึ่งนับเป็นครั้งที่ 9 โดยปัจจุบัน ธปท. ดำเนินการร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติตามรอบสำรวจทุก 2 ปี เพื่อติดตามพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินของประชาชน และสนับสนุนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเงินของ ธปท. และระดับประเทศ โดยใช้กรอบการสำรวจทักษะทางการเงินของ The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) เพื่อให้ได้ผลที่เป็นมาตรฐาน และสามารถเปรียบเทียบในระดับสากลได้

จากผลสำรวจครั้งล่าสุดในปี 2565 แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีระดับทักษะทางการเงินทัดเทียมกับค่าเฉลี่ยของ OECD แต่ยังมีหลายประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะสถานการณ์หนี้ครัวเรือนที่เป็นปัญหาสั่งสมมายาวนาน² นอกจากนี้ การพัฒนาของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในภาคการเงินและวิถีชีวิตของประชาชน ก็นำมาซึ่งความเสี่ยงด้านภัยทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องส่งเสริมให้ภาคครัวเรือนมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี พร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมอันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์การสำรวจทักษะทางการเงิน

1. ศึกษาและชี้วัดระดับทักษะทางการเงินของคนไทยและองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ตลอดจนพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนในแต่ละองค์ประกอบ พร้อมทั้งวิเคราะห์หาปัจจัยด้านสภาพและช่วงวัยของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อทักษะทางการเงิน

2. ติดตามพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินของคนไทย โดยเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในปี 2561 และปี 2563 รวมถึงเปรียบเทียบกับผลสำรวจของประเทศอื่น ๆ ที่เข้าร่วมโครงการสำรวจของ OECD ครั้งล่าสุด (ปี 2563)³

¹ ครั้งที่ 1-3 สำรวจในช่วงปี 2545 – 2553

ครั้งที่ 4 ปี 2556 ธปท. สำรวจร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเป็นครั้งแรกที่ใช้แนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ OECD (ฉบับปี 2553)

ครั้งที่ 5 ปี 2558 ธปท. จัดทำการสำรวจรอบพิเศษภายใต้โครงการ Advancing National Financial Literacy (เพิ่มจากการสำรวจตามปกติ)

โดยได้รับการสนับสนุนจาก Asia Development Bank (ADB) และดำเนินการภาคสนามโดยบริษัท จีเอฟเค มาร์เก็ตไวส์ จำกัด โดยใช้แนวทางการสำรวจของ OECD (ฉบับปี 2558)

ครั้งที่ 6-7 ปี 2559 และ 2561 ตามลำดับ ธปท. สำรวจร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยสำรวจทักษะทางการเงินตามแนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ OECD (ฉบับปี 2558)

ครั้งที่ 8 ปี 2563 ธปท. สำรวจร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยสำรวจทักษะทางการเงินตามแนวทางการสำรวจทักษะทางการเงินของ OECD (ฉบับปี 2561)

² แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน ธนาคารแห่งประเทศไทย

³ เปรียบเทียบโดยใช้คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินของ 26 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ในปี 2563

3. ศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมเงินในบริบทของคนไทยเพื่อรองรับสถานการณ์ไม่คาดฝัน และเตรียมพร้อมเพื่อการเกษียณ รวมถึงศึกษาระดับทักษะทางการเงินดิจิทัล และความตระหนักรู้เรื่องภัยทางการเงินของประชาชน

4. นำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินนโยบายส่งเสริมทักษะทางการเงินที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบสมรรถนะ (Competency) และเนื้อหาหลักสูตรทางการเงินที่เหมาะสม

1.3 โครงสร้างแบบสำรวจ ขอบเขตการสำรวจ และแนวทางการวิเคราะห์ผล

1.3.1 โครงสร้างแบบสำรวจ

ธปท. ใช้ชุดคำถามมาตรฐานของ OECD ฉบับล่าสุดปี 2565 ในการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2565 เพื่อให้การวัดระดับทักษะทางการเงินเป็นไปตามมาตรฐานสากล และสามารถเปรียบเทียบผลสำรวจของไทยกับประเทศอื่นที่เข้าร่วมการสำรวจกับ OECD ได้ โดยการสำรวจครั้งนี้ได้ปรับปรุงคำถามและตัวเลือกคำตอบในหัวข้อพฤติกรรมทางการเงินให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในหัวข้อทัศนคติ OECD ได้ปรับลดจำนวนคำถามจาก 3 ข้อในฉบับปี 2561 เหลือ 2 ข้อในปี 2565 รวมถึงมีการปรับระดับคะแนน จากเดิมที่มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน เป็น 4 คะแนนในฉบับปัจจุบัน ส่งผลให้คะแนนทักษะทางการเงินมีคะแนนรวมทั้งสิ้นลดลง 1 คะแนน เป็น 20 คะแนน จากองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน 7 คะแนน พฤติกรรมทางการเงิน 9 คะแนน และทัศนคติทางการเงิน 4 คะแนน (รายละเอียดตามตารางที่ 1)

นอกจากนี้ ธปท. ยังเพิ่มข้อความบริบทไทยเพื่อความต่อเนื่องในการศึกษาและติดตามพฤติกรรมกรรมการออม รวมถึงได้เพิ่มคำถามเกี่ยวกับทักษะทางการเงินดิจิทัล และภัยทางการเงิน เพื่อให้เข้าใจรูปแบบพฤติกรรมทางการเงินของคนไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์กำหนดแนวนโยบายด้านการส่งเสริมความรู้ทางการเงินที่มีประสิทธิผลเพื่อให้คนไทยสามารถก้าวผ่านความท้าทายด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้

ตารางที่ 1: ชุดคำถามแบบสำรวจทักษะทางการเงินปี 2565

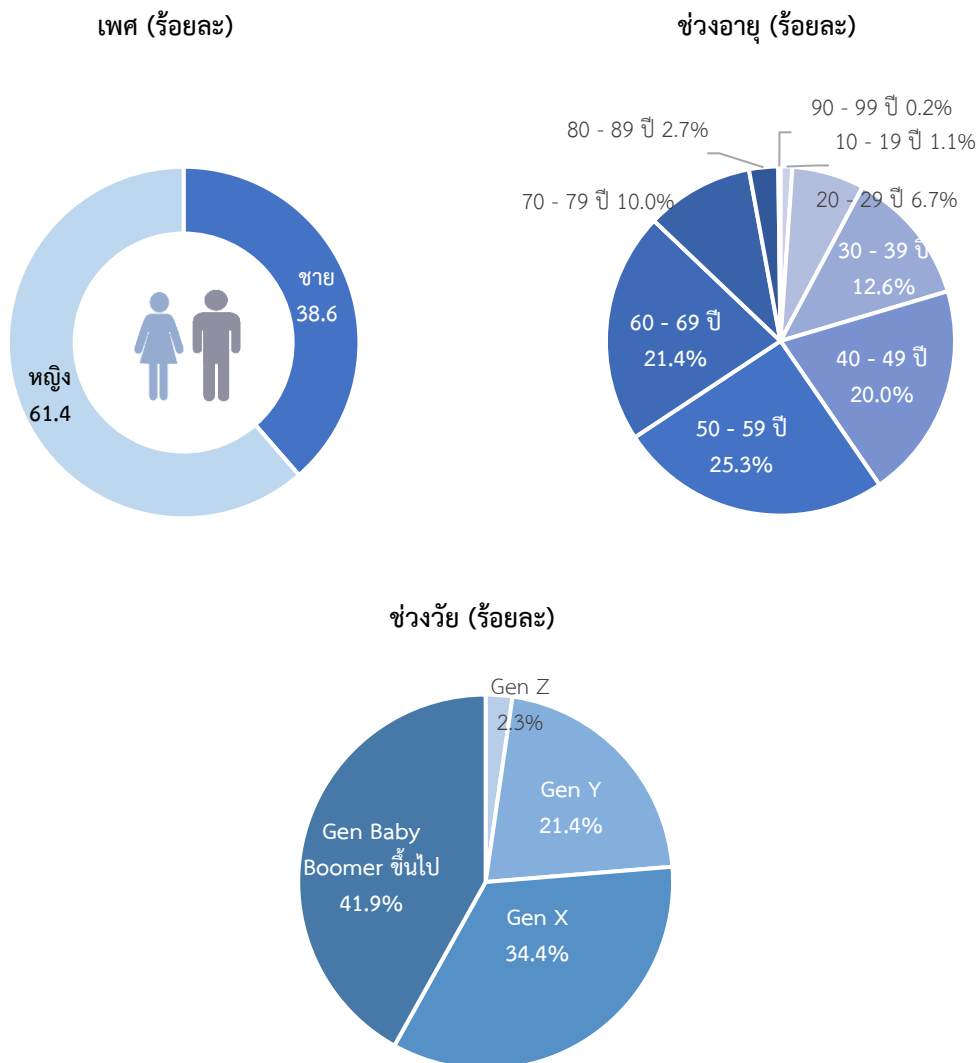
ทักษะทางการเงิน (20 คะแนน)		
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	ทัศนคติทางการเงิน (4 คะแนน)
1. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา	1. ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้	1. มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต
2. คำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ	2. เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม	2. มีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนเพื่ออนาคต
3. คำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก	3. ไตร่ตรองก่อนซื้อ	
4. คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น	4. ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	
5. นิยามเงินเฟ้อ	5. ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด	
6. ความเสี่ยงและผลตอบแทน	6. ตั้งเป้าหมายระยะยาว	
7. การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน	7. เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	
	8. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	

1.3.2 ขอบเขตการสำรวจ และการจำแนกกลุ่มตัวอย่าง

การสำรวจครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกของครัวเรือน ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล จำนวนทั้งสิ้น 12,402 ครัวเรือน โดยวิธีการสัมภาษณ์ผ่านการลงพื้นที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทั้งนี้ การวิเคราะห์และรายงานผลการสำรวจจะจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพและภูมิภาค เป็น 8 ด้าน ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ช่วงวัย⁴ (Generation: Gen) ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทอุตสาหกรรม ภูมิภาคและเขตพื้นที่ (รายละเอียดตามรูปที่ 1)

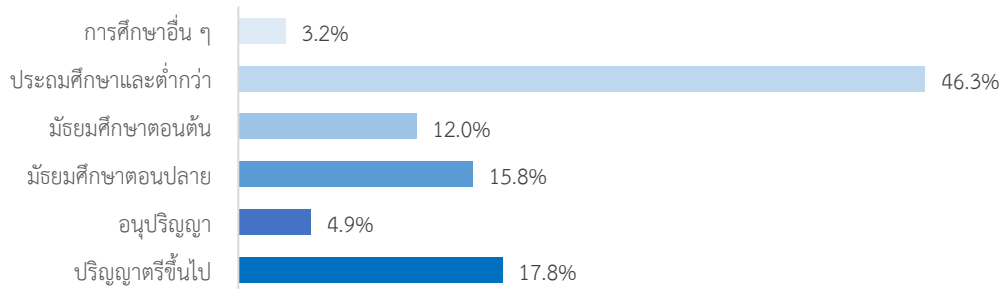
รูปที่ 1: การจำแนกลักษณะกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพและภูมิภาค 8 ด้าน

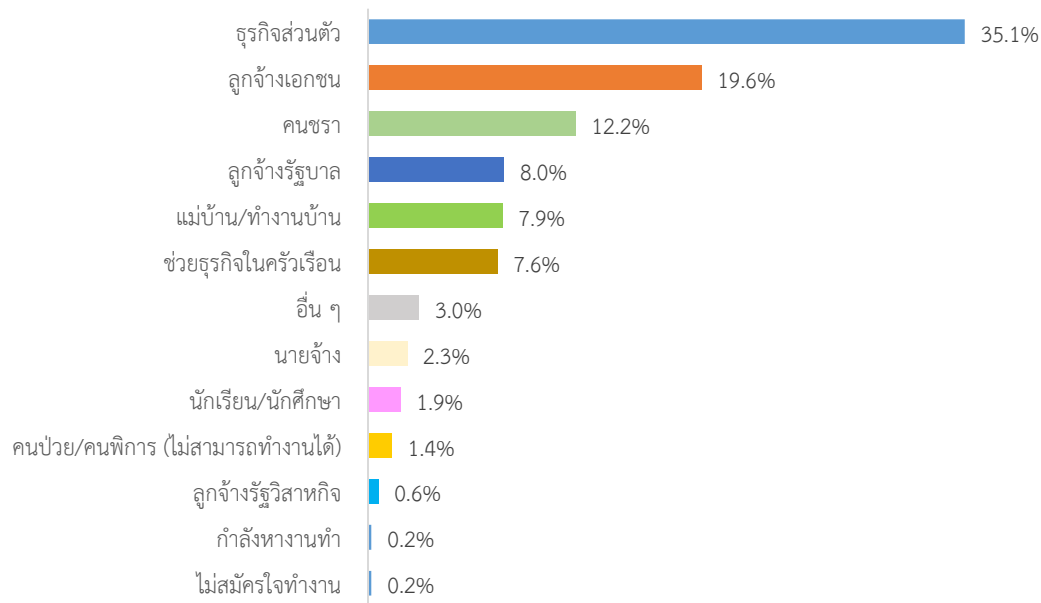
⁴ ช่วงวัยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 4 กลุ่ม อ้างอิงตามการวิเคราะห์โดย SCB Economic Intelligence Center (EIC) ตามข้อมูลของ UN (กลยุทธ์ มัดใจผู้บริโภค Gen Y, EIC, 2014. Link : <https://www.scbeic.com/th/detail/product/130>) ดังนี้

ช่วงวัย	ปีเกิด	อายุ ณ ปี 2565
Gen Baby Boomer ขึ้นไป	ผู้ที่เกิดก่อนปี 2509	ตั้งแต่ 57 ปีขึ้นไป
Gen X	ปี 2509 – 2523	42 – 56 ปี
Gen Y	ปี 2524 – 2543	22 – 41 ปี
Gen Z	ปี 2544 เป็นต้นไป	ต่ำกว่า 22 ปี

ระดับการศึกษา (ร้อยละ)

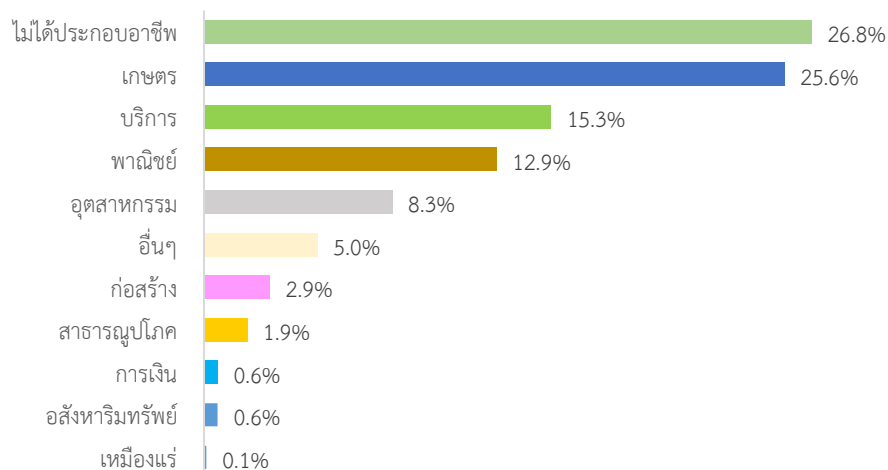

อาชีพ (ร้อยละ)

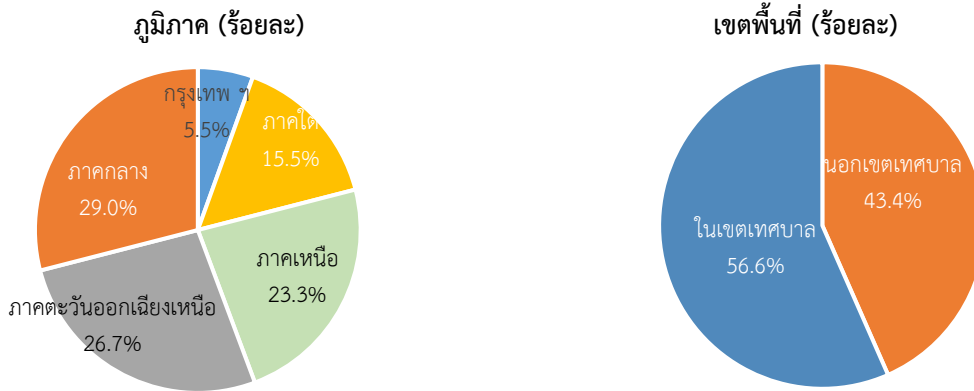
หมายเหตุ: อาชีพอื่น ๆ เช่น การรวมกลุ่ม ซึ่งคือกลุ่มคนที่มาร่วมกันทำงานในเชิงเศรษฐกิจ (ผลิตสินค้า/ บริการ) เกษียณอายุ

ประเภทอุตสาหกรรม (ร้อยละ)

หมายเหตุ: ประเภทอุตสาหกรรมตามมาตรฐานการจัดประเภทอุตสาหกรรมประเทศไทย ปี 2552 ทั้งนี้

ประเภทอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ การประกันสังคมภาคบังคับ กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล กิจกรรมการผลิตสินค้า และบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือน ซึ่งไม่สามารถจำแนกกิจกรรมได้อย่างชัดเจน ไม่ได้ประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มแม่บ้าน/ทำงานบ้าน เรียนหนังสือ เด็ก คนชรา และคนป่วย/คนพิการ (ไม่สามารถทำงานได้)

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

1.3.3 แนวทางการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ผลสำรวจทักษะทางการเงินในครั้งนี้ แบ่งวิธีการพิจารณาเป็น 3 แบบ ได้แก่

1. การพิจารณาด้วยคะแนนเฉลี่ย

พิจารณาโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean หรือค่า Mean) และการคำนวณสัดส่วนร้อยละของคะแนนเต็ม เพื่อวิเคราะห์ระดับคะแนนทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ

ทั้งนี้ การวิเคราะห์โดยใช้คะแนนเฉลี่ยจะพิจารณาใน 3 มุมมอง ได้แก่ 1) วิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินปี 2565 ซึ่งรวมถึงการพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อน 2) ศึกษาพัฒนาการระดับทักษะทางการเงิน โดยเปรียบเทียบผลการสำรวจระหว่างปี 2565 กับปี 2563 และปี 2561 และ 3) เปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินของคนไทยกับประเทศอื่นที่เข้าร่วมโครงการสำรวจของ OECD ในปี 2563 (การเปรียบเทียบอาจมีข้อจำกัดเนื่องจากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างทางสถิติและวิธีการเก็บข้อมูล⁵)

2. การพิจารณาด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis)

พิจารณาโดยใช้สมการถดถอยเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีแนวโน้มจะมีความสัมพันธ์กับระดับทักษะทางการเงิน รวมทั้งระดับความสัมพันธ์ที่ปัจจัยต่าง ๆ มีต่อระดับทักษะทางการเงิน

3. การพิจารณาตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง (Minimum Targeted Score)

พิจารณาการกระจายตัวคะแนนทักษะทางการเงินของคนไทยว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงหรือต่ำโดยใช้เกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง (ตามตารางที่ 2) เป็นมาตรฐานในการแบ่งกลุ่ม เพื่อทราบถึงการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2: เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง

เกณฑ์ (คะแนนเต็ม)	คะแนนที่คาดหวัง
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	≥ 5
พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	≥ 6
ทัศนคติทางการเงิน (4 คะแนน)	≥ 3
ที่มา: กำหนดเกณฑ์คะแนนโดยธนาคารแห่งประเทศไทย อิงจากการให้คะแนนของ OECD ⁶	

⁵ OECD กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 1,000 ตัวอย่าง ซึ่งในการสุ่มตัวอย่างทางสถิติแม้จะสะท้อนการกระจายตัวของประชากรของแต่ละประเทศแต่ก็อาจไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ นอกจากนี้ วิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น การลงพื้นที่สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และการสำรวจผ่านช่องทางออนไลน์ อาจมีผลต่อคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน

⁶ นิยามและเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนที่คาดหวัง อ้างอิงจากรายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies ปี 2020

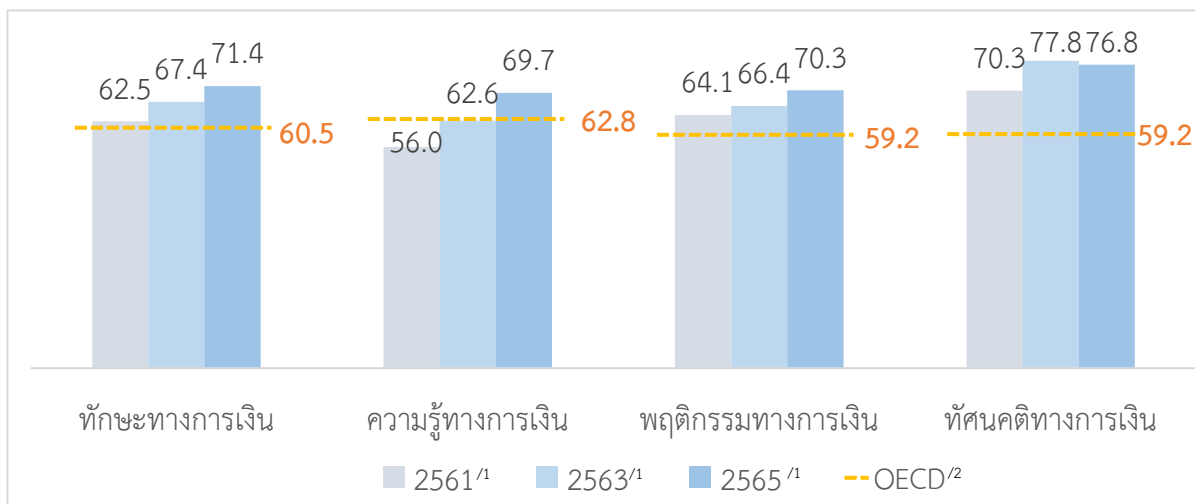
2. ผลสำรวจระดับทักษะทางการเงิน

2.1 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ : ภาพรวมระดับประเทศ

2.1.1 ทักษะทางการเงินในภาพรวม

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างในปี 2565 ทั้งสิ้น 12,402 คนพบว่า คนไทยมีพัฒนาการระดับทักษะทางการเงิน (Financial Literacy: FL) ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 14.28 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 71.4 เปรียบเทียบกับปี 2563 และปี 2561 ที่ร้อยละ 67.4 และร้อยละ 62.5 ตามลำดับ และอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD (ร้อยละ 60.5)⁷ ทั้งนี้ คะแนนที่เพิ่มขึ้นเกิดจากองค์ประกอบของทักษะทางการเงินในด้านความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินเป็นหลัก ในขณะที่คะแนนด้านทัศนคติทางการเงินมีแนวโน้มลดลงจากปี 2563 เพียงเล็กน้อย (ตามรูปที่ 2)

รูปที่ 2: พัฒนาการของระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ (ร้อยละ)

หมายเหตุ: ปรับการคำนวณคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินและองค์ประกอบตาม OECD ฉบับปี 2565

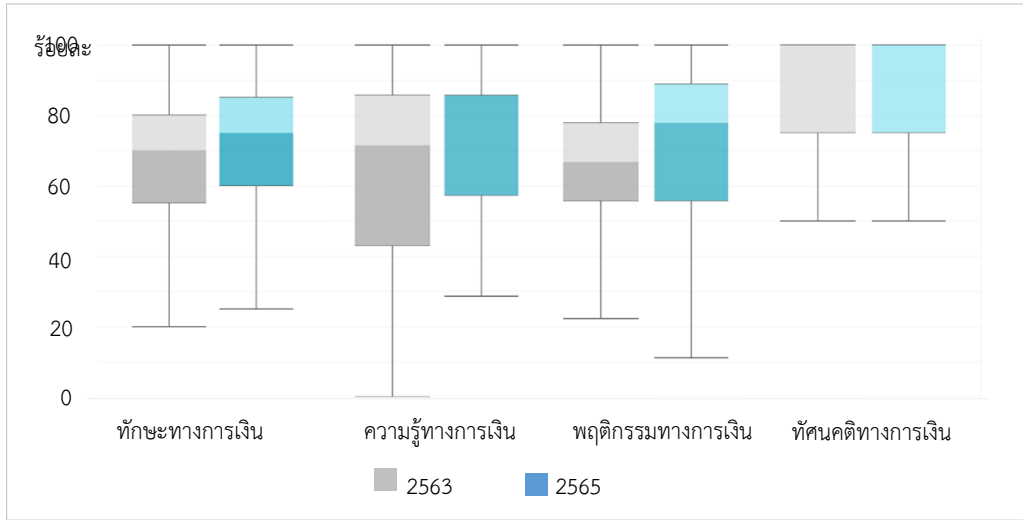
ที่มา: 1. สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2. รายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy, OECD, 2020

ทั้งนี้ หากพิจารณาการกระจายของข้อมูลระดับทักษะทางการเงินในปี 2565 เทียบกับปี 2563 พบว่าระดับทักษะทางการเงินของคนไทยมีการกระจายของข้อมูลลดลงโดยมีการปรับฐานสูงขึ้น ส่งผลให้ค่ามัธยฐาน (Median) ของระดับทักษะทางการเงินปรับเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 75.0 ในปี 2565 เทียบกับร้อยละ 70.0 ในปี 2563 เช่นเดียวกับระดับความรู้ทางการเงินที่มีการปรับฐานสูงขึ้นจากการสำรวจครั้งก่อนมาที่ โดยผู้ที่ตอบแบบสำรวจกว่าครึ่งหนึ่งมีระดับความรู้ที่ร้อยละ 85.7 ขึ้นไป เทียบกับปี 2563 ที่ร้อยละ 71.4 อย่างไรก็ตาม ในด้านพฤติกรรมทางการเงินพบการกระจายของข้อมูลที่สูงขึ้นในช่วง Percentile ที่ 25 สะท้อนให้เห็นว่าแม้คนไทยส่วนใหญ่จะมีระดับคะแนนด้านพฤติกรรมทางการเงินที่สูงขึ้นซึ่งส่งผลให้ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินของคนไทยมีระดับที่สูงขึ้น แต่คนไทยบางส่วนกลับมีระดับคะแนนด้านพฤติกรรมที่แย่ลงเมื่อเทียบกับการสำรวจครั้งก่อน ทั้งนี้ การกระจายของข้อมูลในด้านทัศนคติยังคงใกล้เคียงกับปี 2563

⁷ เป็นคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินของ 26 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการสำรวจทักษะทางการเงินกับ OECD ในปี 2563

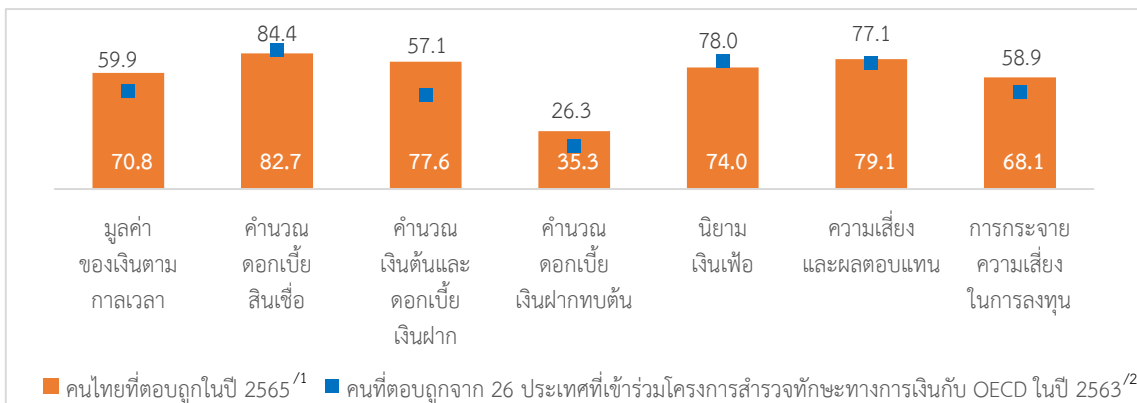
รูปที่ 3: เปรียบเทียบการกระจายของข้อมูลระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน
ของคนไทยปี 2563 และ ปี 2565 (ร้อยละ)

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

- **ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge: FK):** คนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางการเงินอยู่ที่ 4.88 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.7 ซึ่งปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องจากปี 2563 และปี 2561 ที่ร้อยละ 62.6 และร้อยละ 56.0 ตามลำดับ **จนมาอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD (ร้อยละ 62.8)** โดยในภาพรวมคนไทยมีความเข้าใจในเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ และความเสี่ยง และผลตอบแทนสูงที่สุด ขณะที่ยังมีช่องว่างในการพัฒนาเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้นที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหัวข้ออื่น ๆ แม้จะอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD รวมถึงเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ และนิยามเงินเพื่อที่มีคะแนนเฉลี่ยกว่าร้อยละ 82.7 และ 74.0 ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของ OECD แล้วยังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเล็กน้อย (รายละเอียดตามรูปที่ 4)

รูปที่ 4: ร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน (รายชื่อ)

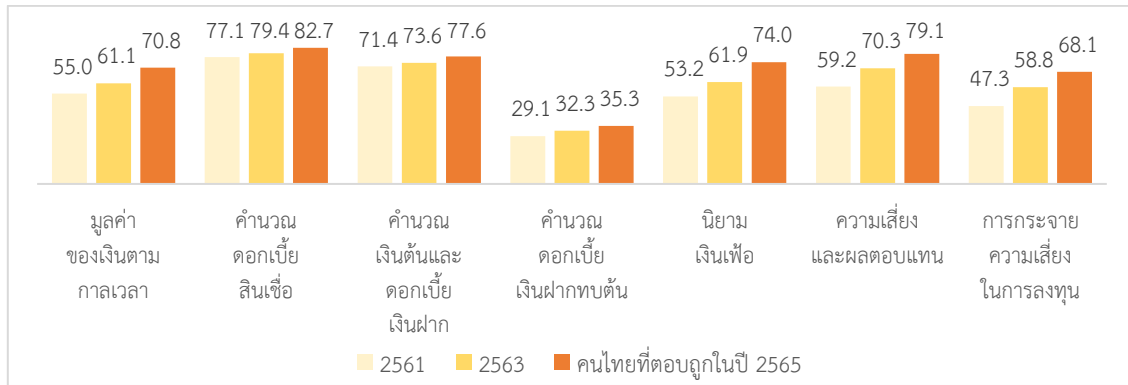

ที่มา: 1. สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2. รายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy, OECD, 2020

เมื่อพิจารณาพัฒนาการด้านความรู้ทางการเงินรายชื่อแล้วพบว่า ปี 2565 คนไทยมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นกว่าการสำรวจปี 2563 ในทุกหัวข้อ โดยเฉพาะเรื่องนิยามเงินเพื่อ มูลค่าของเงินตามกาลเวลา การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน (Diversification) ความเสี่ยงและผลตอบแทน (High risk, High return) ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นมาที่สุดเป็น 4 ลำดับแรกที่ร้อยละ 12.1 ร้อยละ 9.7 ร้อยละ 9.3 และร้อยละ 8.8 ตามลำดับ (รายละเอียดตามรูปที่ 5)

รูปที่ 5: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านความรู้ทางการเงิน (รายข้อ)
ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565

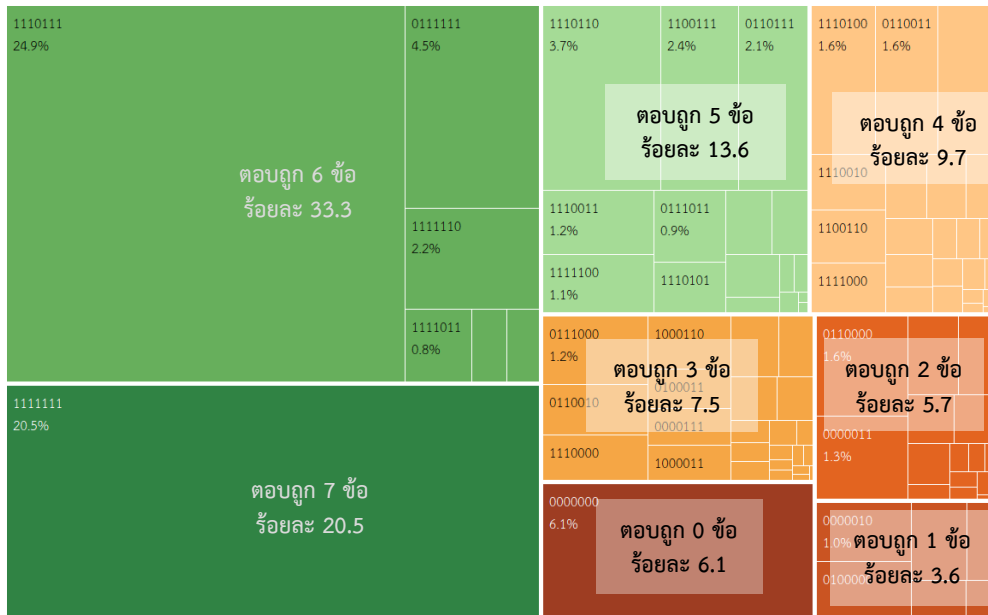

ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแบ่งกลุ่มคนตามการตอบคำถามในด้านความรู้ทางการเงินรายข้อ (รายละเอียดตามรูปที่ 6) พบว่ามีคนไทยกว่าร้อยละ 20.5 สามารถตอบคำถามด้านความรู้ทางการเงินได้ถูกต้องทั้ง 7 ข้อ และอีกกว่าร้อยละ 33.3 ที่ตอบคำถามผิดไปเพียง 1 ข้อ โดยส่วนมากคนกลุ่มนี้ตอบคำถามผิดในเรื่องการคํานวณดอกเบี่ยเงินฝากทบต้น ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มคะแนนอื่น ๆ ที่คนไทยส่วนใหญ่ตอบผิดในเรื่องนี้เช่นกัน ในอีกด้านหนึ่งกลุ่มคนที่ตอบถูกในจํานวนข้อที่น้อย (ตอบถูก 1-3 ข้อ) นอกจากเรื่องการคํานวณดอกเบี่ยเงินฝากทบต้นที่มีผู้ตอบเพียงร้อยละ 8.6 ที่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องแล้วนั้น ยังควรเร่งส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการกระจายความเสี่ยงในการลงทุนและนิยามเงินเฟ้อซึ่งเป็นความรู้ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถบริหารจัดการเงินให้เพิ่มพูนได้อย่างเหมาะสม แต่กลับมีคนเดียวเพียง 1 ใน 4 เท่านั้นที่ได้คะแนน นอกจากนี้ยังมีคนไทยกว่าอีกร้อยละ 6.1 ที่ตอบคำถามด้านความรู้ทางการเงินผิดในทุกหัวข้อ โดยกลุ่มที่ได้คะแนนน้อย (ตอบถูก 0-3 ข้อ) นี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่วงวัย Baby Boomer กลุ่มคนชราและคนป่วย/คนพิการ (ที่ไม่สามารถทำงานได้) และกลุ่มการศึกษาอื่น ๆ

รูปที่ 6: ร้อยละของครัวเรือนจัดกลุ่มตามการตอบคำถามด้านความรู้ทางการเงินรายข้อ

ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

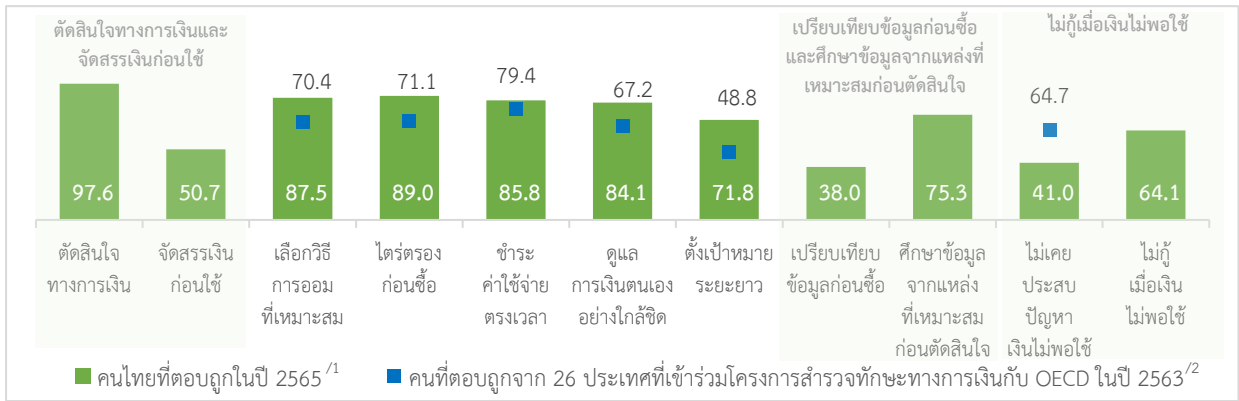
หมายเหตุ: *ตัวเลขแสดงกลุ่มคําคําตอบของผู้เข้าร่วมการสํารวจในดํานความรู้ทางการเงินทั้ง 7 หัวข้อ (เรียงลําดับคําคําถามตามตารางที่ 1 หัวข้อความรู้ทางการเงิน⁸) โดย 1 หมายถึงคําถามที่ถูกคําตอบ และ 0 หมายถึงคําถามที่ผิด เช่น กลุ่มคําคําตอบ 1111111 คือ กลุ่มคนที่ตอบคําคําถามดํานความรู้ทางการเงินถูกตองทั้ง 7 หัวข้อ และ กลุ่มคําคําตอบ 1110111 คือ กลุ่มคนที่ตอบคําคําถามดํานความรู้ทางการเงินถูกตอง 6 หัวข้อ โดยตอบผิดในเรื่องการคํานวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น

- **พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior: FB): คนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ที่ 6.33 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.3 โดยปรับตัวดีขึ้นจากปี 2563 และปี 2561 ที่ร้อยละ 66.4 และร้อยละ 64.1 ตามลําดับ รวมถึงมีระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD (ร้อยละ 59.2) ทั้งนี้ คนไทยมีคะแนนพฤติกรรมที่ดีที่สุดในเรื่องการตัดสินใจทางการเงิน รองลงมาคือเรื่องการไตร่ตรองก่อนซื้อ และการเลือกวิธีออมที่เหมาะสม ตามลําดับ ส่วนหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด 3 อันดับ คือ การเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์ทางการเงินก่อนซื้อหรือใช้บริการ การบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้ และการจัดสรรเงินก่อนใช้ โดยเรื่องการบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้นั้นยังเป็นหัวข้อที่คนไทยได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD⁹ ด้วย (รายละเอียดตามรูปที่ 7)**

⁸ คําคําถามดํานความรู้ทางการเงิน ได้แก่ 1. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา 2. คํานวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ 3. คํานวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก 4. คํานวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น 5. นิยามเงินเฟ้อ 6. ความเสี่ยงและผลตอบแทน 7. การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

⁹ OECD ไม่ได้เปิดเผยคะแนนด้านพฤติกรรมทางการเงินของหัวข้อ ต่อไปนี้ 1) ตัดสินใจทางการเงิน 2) จัดสรรเงินก่อนใช้ 3) เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ และ 4) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ 5) ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้ จึงทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบกับคะแนนของไทยได้ครบทุกหัวข้อ

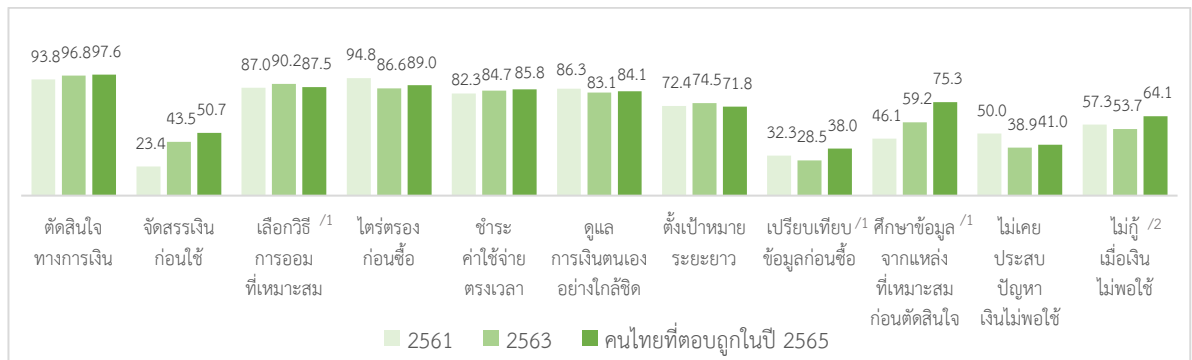
รูปที่ 7: ร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (รายข้อ)

ที่มา: 1. สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย
 2. รายงาน OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy, OECD, 2020

เมื่อพิจารณาพัฒนาการในด้านพฤติกรรมทางการเงินรายหัวข้อพบว่า คนไทยมีพฤติกรรมทางการเงินดีขึ้นกว่าปี 2563 ในหลายหัวข้อ เช่น หัวข้อการศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปี 2563 และปี 2561 ถึงร้อยละ 16.1 และร้อยละ 29.2 ตามลำดับ ถัดมาคือหัวข้อวิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้ที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.4 และการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 ในทางกลับกันหัวข้อที่คนไทยมีคะแนนพฤติกรรมทางการเงินลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี 2563 คือ การเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม และการตั้งเป้าหมายระยะยาว (รายละเอียดตามรูปที่ 8)

รูปที่ 8: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน (รายข้อ) ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565

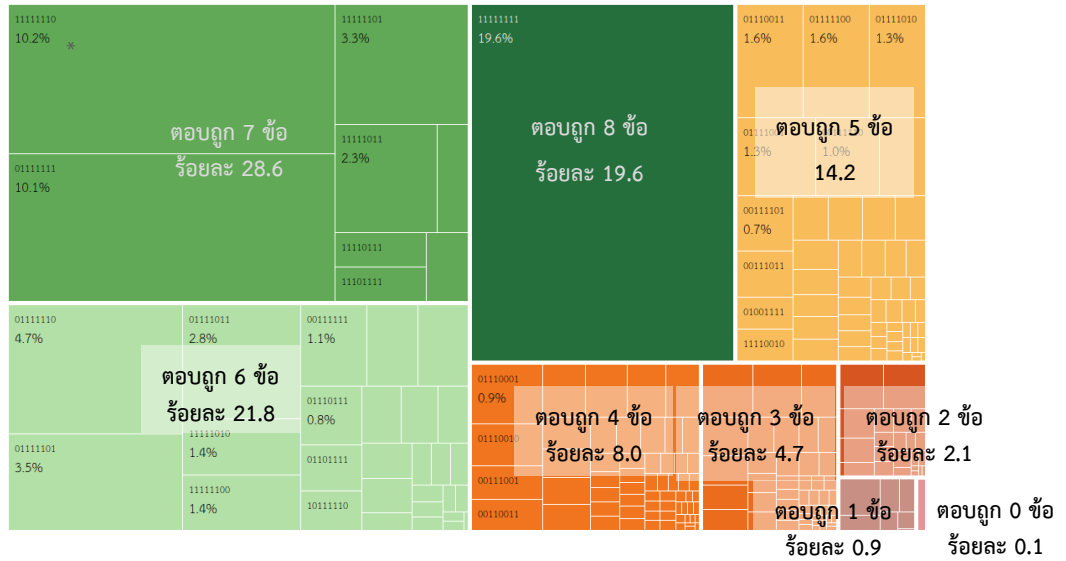

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย
 หมายเหตุ: 1. มีความแตกต่างของคำถามและตัวเลือกคำตอบระหว่างแบบสอบถาม OECD ฉบับปี 2558 ที่ใช้สำรวจในปี 2561 ฉบับปี 2561 ที่ใช้สำรวจในปี 2563 รวมถึงฉบับปี 2565 ที่ใช้สำรวจในปี 2565
 2. ปรับการคำนวณคะแนนตาม OECD ฉบับปี 2565

ทั้งนี้ คนไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) ตอบคำถามด้านพฤติกรรมได้ถูกต้องอย่างน้อย 6 หัวข้อขึ้นไปจากทั้งหมด 8 หัวข้อ โดยมีสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกทั้ง 8 หัวข้อร้อยละ 19.6 และสัดส่วนของผู้ที่ตอบคำถามถูก 7 หัวข้อ อยู่ที่ร้อยละ 28.6 ซึ่งจุดอ่อนของคนสองกลุ่มนี้กว่าร้อยละ 70 อยู่ที่หัวข้อพฤติกรรมทางการเงินตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ ที่คนไทยส่วนใหญ่แม้จะเป็นผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินของตนเองหรือครัวเรือน แต่ในเรื่องการจัดสรรเงินก็ยังไม่ดีนัก และจุดอ่อนอีกข้อหนึ่งคือการเลือกวิธีในการแก้ไขปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้ โดยพฤติกรรมทั้ง 2 ข้อที่ได้กล่าวข้างต้นก็เป็นจุดอ่อนหลักของผู้ที่ได้คะแนนในกลุ่มอื่น ๆ เช่นกัน นอกจากนี้ กลุ่มที่ตอบคำถามด้านพฤติกรรมได้น้อย (ตอบถูกต่ำกว่า 6 หัวข้อ)

ยังมีพฤติกรรมในด้านการตั้งเป้าหมายระยะยาวที่ไม่ดีนัก สะท้อนจากมีกลุ่มคนไม่ถึงร้อยละ 50 ที่ได้คะแนนในหัวข้อดังกล่าว และสัดส่วนคนที่ได้คะแนนยิ่งลดลงตามจำนวนหัวข้อที่ตอบถูก (รายละเอียดตามรูปที่ 9)

รูปที่ 9: ร้อยละของครัวเรือนจัดกลุ่มตามการตอบคำถามด้านพฤติกรรมทางการเงินรายหัวข้อ

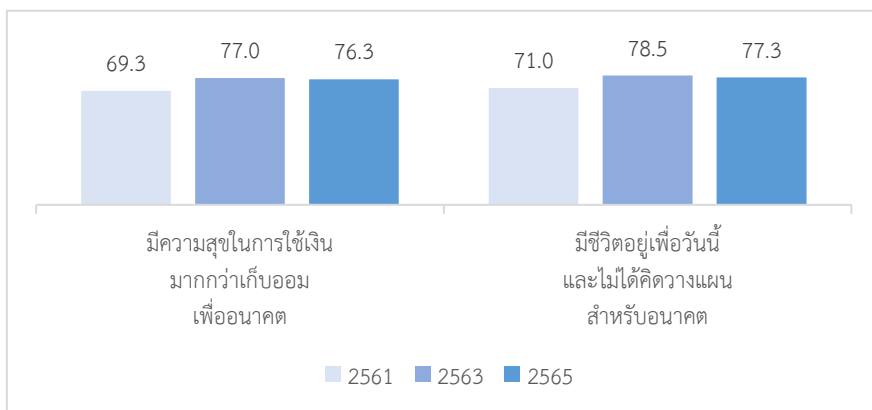

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ: *ตัวเลขแสดงกลุ่มคำตอบของผู้เข้าร่วมการสำรวจในด้านพฤติกรรมทางการเงินทั้ง 8 หัวข้อ (เรียงลำดับคำถามตามตารางที่ 1 หัวข้อพฤติกรรมทางการเงิน¹⁰) โดย 1 หมายถึงตอบคำถามได้ถูกต้อง และ 0 หมายถึงตอบคำถามผิด

• **ทัศนคติทางการเงิน (Financial Attitude: FA):** คนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติทางการเงินอยู่ที่ 3.07 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.8 ซึ่งปรับตัวลดลงจากปี 2563 ที่ร้อยละ 77.8 เล็กน้อย โดยเป็นผลจากคำถามด้านทัศนคติทั้ง 2 ข้อ ที่มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจากปี 2563 แต่ยังคงอยู่ในระดับที่สูงกว่าปี 2561 (ร้อยละ 70.3) (รายละเอียดตามรูปที่ 10) รวมถึงยังมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD¹¹ (ร้อยละ 59.2) ค่อนข้างมาก

รูปที่ 10: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน (รายข้อ) ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565

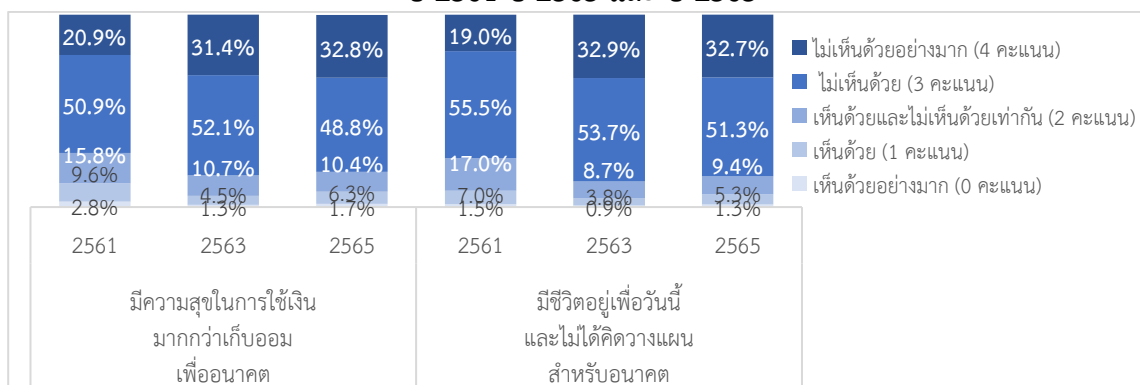
ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

¹⁰ หัวข้อคำถามด้านพฤติกรรมทางการเงิน ได้แก่ 1. ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ 2. เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม 3. ไตร่ตรองก่อนซื้อ 4. ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา 5. ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด 6. ตั้งเป้าหมายระยะยาว 7. เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ 8. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้

¹¹ OECD ไม่ได้เปิดเผยคะแนนทัศนคติทางการเงินเป็นรายข้อ จึงไม่สามารถเปรียบเทียบคะแนนด้านทัศนคติรายข้อของไทยกับ OECD ได้

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของคะแนนด้านทัศนคติแล้วพบว่า สัดส่วนความเห็นของแต่ละหัวข้อในปี 2565 มีความใกล้เคียงกับปี 2563 อย่างไรก็ดี สัดส่วนของผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างมากในทั้ง 2 ข้อมีจำนวนสูงขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากสถานการณ์โควิด-19 ที่กระทบต่อสถานการณ์ทางการเงินของผู้ตอบแบบสำรวจมาเป็นระยะเวลานานและส่งผลไปยังทัศนคติในการวางแผนทางการเงินและการเก็บออมเพื่ออนาคต (รายละเอียดตามรูปที่ 11)

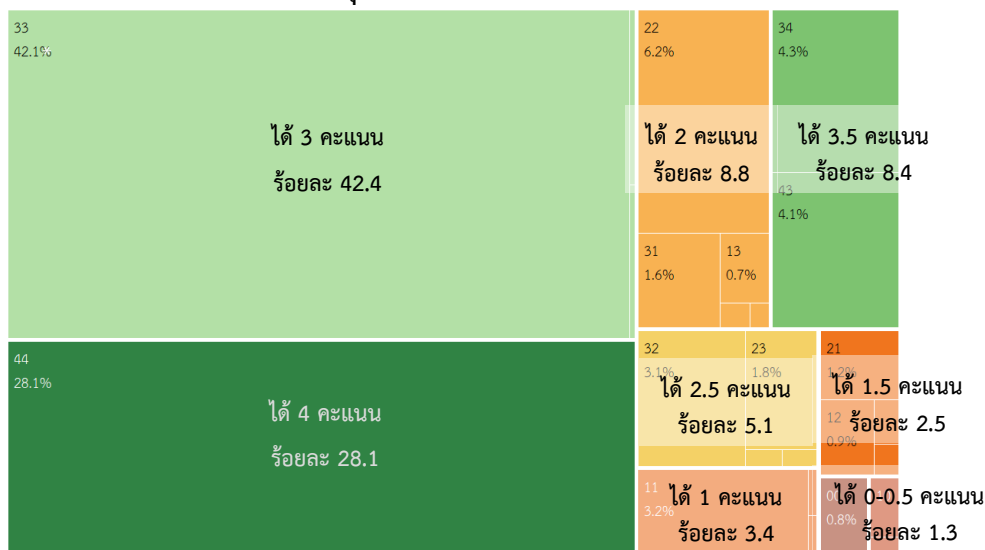
รูปที่ 11: เปรียบเทียบร้อยละของครัวเรือนที่ได้คะแนน ด้านทัศนคติทางการเงิน (รายข้อ)
ปี 2561 ปี 2563 และ ปี 2565

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อเปรียบเทียบการตอบคำถามด้านทัศนคติของคนไทย พบว่า คนไทยมีความเห็นต่อคำถามด้านทัศนคติแต่ละข้อไม่แตกต่างกันมากนัก โดยกว่าร้อยละ 80 ของคนไทยได้คะแนนคำถาม 2 ข้อไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่ได้คะแนนด้านทัศนคติในระดับสูง (3 และ 4 คะแนน) (รายละเอียดตามรูปที่ 12)

รูปที่ 12: ร้อยละของครัวเรือนจัดกลุ่มตามการตอบคำถามด้านทัศนคติทางการเงินรายข้อ

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

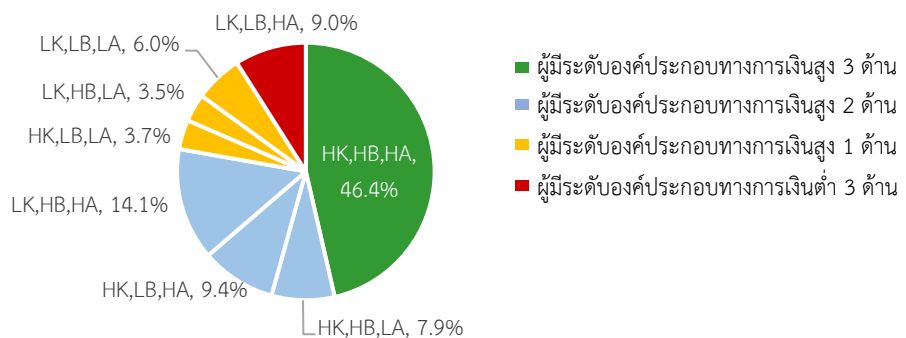
หมายเหตุ: *ตัวเลขแสดงกลุ่มคำตอบของผู้เข้าร่วมการสำรวจในด้านทัศนคติทางการเงินทั้ง 2 หัวข้อ (เรียงลำดับคำถามตามตารางที่ 1 หัวข้อทัศนคติทางการเงิน¹²) โดยตัวเลขหมายถึงคะแนนด้านทัศนคติของแต่ละหัวข้อ 0-4 คะแนน

¹² คำถามด้านทัศนคติทางการเงิน ได้แก่ 1. มีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนเพื่ออนาคต และ 2. มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต

2.1.2 ทักษะทางการเงินตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง

เมื่อแบ่งกลุ่มคนไทยตามองค์ประกอบทักษะทางการเงินโดยใช้เกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง (ตามตารางที่ 2) โดยผู้ที่มีระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินสูง หมายถึง ผู้ที่มีระดับคะแนนตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง และผู้ที่มีระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินต่ำ หมายถึง ผู้ที่มีระดับคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง ทั้งนี้ พบว่าคนไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 46.4) มีระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินสูงทั้ง 3 ด้าน โดยผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ กลุ่มนายจ้าง ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างรัฐบาล และผู้ที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาขึ้นไป กว่าร้อยละ 60 ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีคะแนนสูงอย่างน้อย 2 ด้าน ที่ร้อยละ 31.4 และมีคะแนนสูงอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ร้อยละ 13.2 ตามลำดับ ทว่าก็มีคนไทยกว่าร้อยละ 9.0 ที่มีระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินในระดับต่ำทั้ง 3 ด้าน โดยเกือบ 1 ใน 5 ของคนกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาอื่น ๆ มีแนวโน้มที่จะมีระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินที่ต่ำทั้ง 3 ด้าน เช่นเดียวกับกลุ่มคนป่วย/คนพิการ และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป (รายละเอียดตามรูปที่ 13)

รูปที่ 13: ร้อยละของผู้ตอบแบบสำรวจจำแนกตามระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง

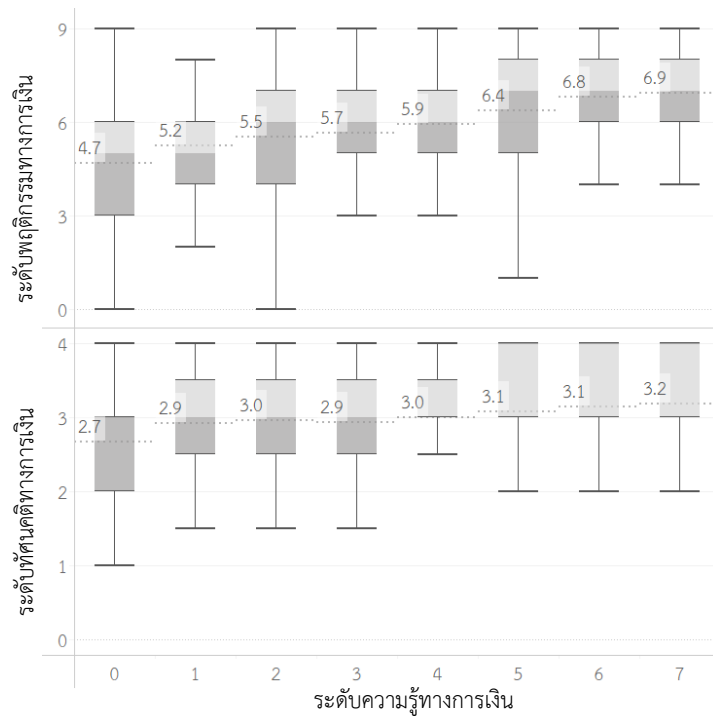
ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ: ข้อมูลแบ่งกลุ่มตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง โดย

- H หมายถึงกลุ่มคนที่มีระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง (สูง) และ L หมายถึงกลุ่มคนที่มีระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง (ต่ำ)
- K หมายถึงความรู้ทางการเงิน B หมายถึงพฤติกรรมทางการเงิน และ A หมายถึงทัศนคติทางการเงิน
- ตัวอย่างเช่น HK คือกลุ่มคนที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินตามเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง และ LB คือกลุ่มคนที่มีคะแนนพฤติกรรมทางการเงินต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนที่คาดหวัง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของทักษะทางการเงินด้านต่าง ๆ แล้ว พบว่ากลุ่มคนที่มีระดับคะแนนด้านความรู้ทางการเงินที่ดีมีแนวโน้มที่จะมีระดับพฤติกรรมทางการเงินที่สูงขึ้น สอดคล้องกัน เช่นเดียวกับระดับทัศนคติทางการเงิน แม้ว่าในด้านทัศนคติคนในแต่ละกลุ่มระดับความรู้ จะมีคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติต่างกันไม่มากนัก (รายละเอียดตามรูปที่ 14)

รูปที่ 14: การกระจายของข้อมูลและค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงิน
ในแต่ละระดับความรู้

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2.1.3 ทักษะทางการเงินกับสถานภาพ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทอุตสาหกรรม ภูมิภาคและเขตพื้นที่) กับระดับทักษะทางการเงินจะพิจารณาจากการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย และการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis) ดังนี้

1. การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย (รายละเอียดตามรูปที่ 15)

1) **เพศ:** เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินสูงกว่าเพศชายเล็กน้อยซึ่งความแตกต่างดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ เพศหญิงมีคะแนนองค์ประกอบด้านพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินที่สูงกว่าเพศชาย ขณะที่เพศชายมีองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินดีกว่า

2) **ช่วงอายุ:** ค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินของคนไทยในแต่ละช่วงอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคนไทยในช่วงอายุ 30-39 ปี มีระดับทักษะทางการเงินที่สูงกว่าช่วงอายุอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านความรู้และพฤติกรรมทางการเงิน ขณะที่กลุ่มอายุที่มีคะแนนองค์ประกอบด้านทัศนคติทางการเงินดีที่สุด คือกลุ่มช่วงอายุ 40- 49 ปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติทางการเงินสูงกว่ากลุ่มช่วงอายุ 30 – 39 ปี เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้ ในภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบทักษะทางการเงินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามช่วงอายุจนถึงจุดสูงสุดในช่วงอายุ 30- 39 และเริ่มลดลงในกลุ่มที่มีอายุเพิ่มสูงขึ้น โดยคนไทยในกลุ่มช่วงอายุ 90-99 ปี มีระดับทักษะทางการเงิน รวมถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านต่ำที่สุด

3) **ระดับการศึกษา:** ค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินของคนไทยในแต่ละระดับการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าระดับทักษะทางการเงิน และองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน มีความสอดคล้องกับระดับการศึกษาที่สูงขึ้น กล่าวคือกลุ่มที่มีระดับการศึกษาที่สูงก็มีแนวโน้มที่จะมีระดับทักษะทางการเงิน และองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านที่สูง ส่งผลให้คนไทยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

4) **อาชีพ:** ค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินของคนไทยในแต่ละอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคนไทยที่มีระดับทักษะทางการเงินสูงสุด 4 อันดับแรกอยู่ในกลุ่มอาชีพลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ อาชีพอื่น ๆ กลุ่มนายจ้าง และกลุ่มลูกจ้างรัฐบาล ตามลำดับ โดยทั้ง 4 กลุ่มอาชีพนี้มีองค์ประกอบทางการเงินทั้ง 3 ด้านในระดับที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ขณะที่กลุ่มคนป่วย/คนพิการ (ไม่สามารถทำงานได้) และกลุ่มคนชราเป็นกลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินที่มีคะแนนไม่ถึงร้อยละ 50

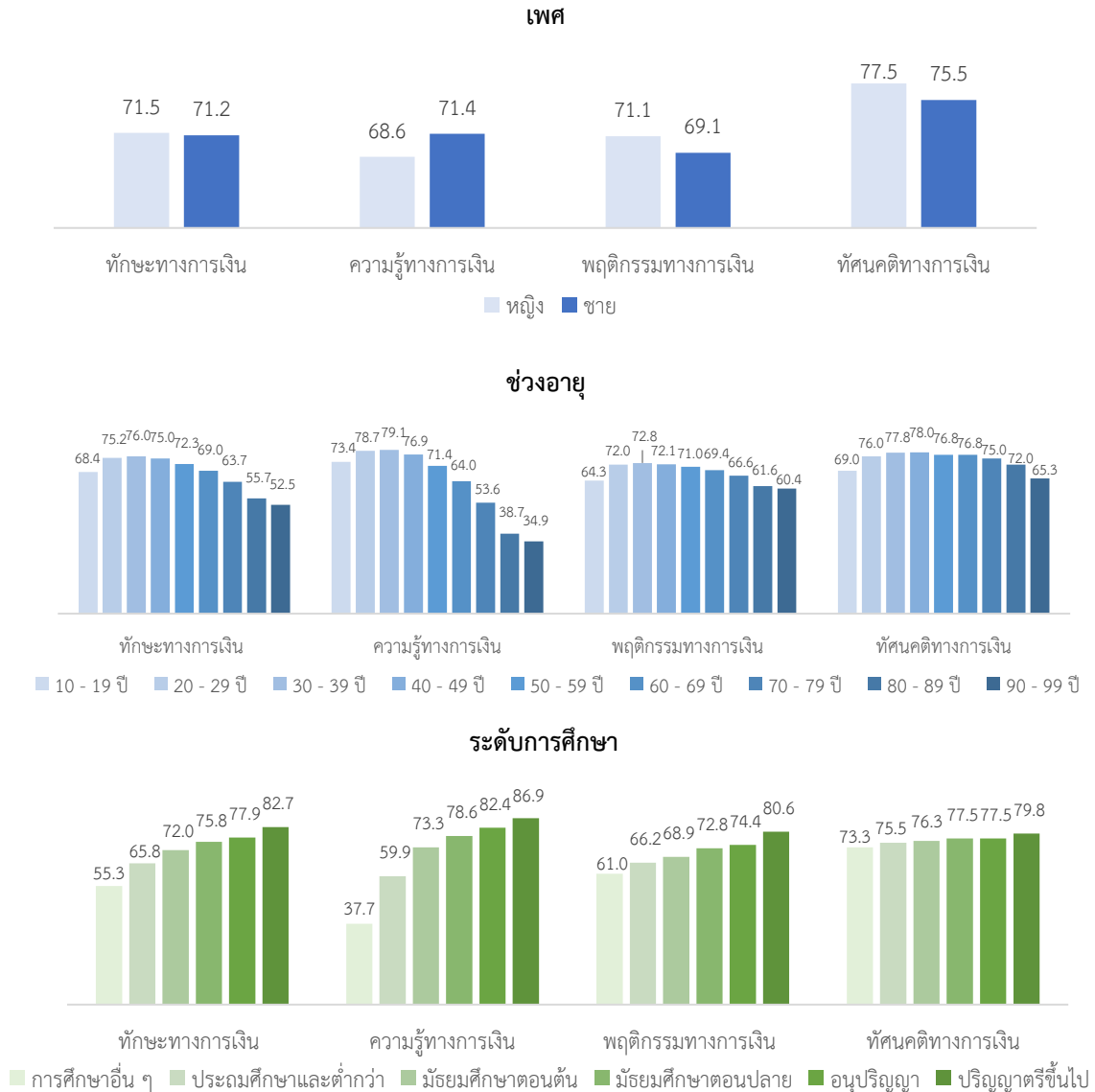
5) **ประเภทอุตสาหกรรม:** ค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินของคนไทยในแต่ละประเภทอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ จากการสำรวจพบว่ากลุ่มที่อยู่ในภาคการเงินมีระดับทักษะทางการเงินดีที่สุด โดยคนกลุ่มนี้มีระดับความรู้และพฤติกรรมทางการเงินในระดับสูงเมื่อเทียบกับกลุ่มประเภทอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพที่มีระดับทักษะทางการเงิน และองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินต่ำที่สุดแล้ว พบว่าระดับความรู้ของทั้งสองกลุ่มนี้แตกต่างกันกว่าร้อยละ 28.9 ขณะที่ระดับทัศนคติทางการเงินระหว่าง 2 กลุ่มนี้ต่างกันไม่มากนัก (ร้อยละ 1.7)

6) **ภูมิภาค:** ค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินของคนไทยในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ตอบแบบสำรวจในกรุงเทพฯ มีค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินสูงสุด ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินที่อยู่ในระดับสูงเป็นหลัก รองลงมาคือภาคใต้ที่คนในภูมิภาคนี้มีระดับคะแนนด้านพฤติกรรมที่ดีที่ติดเทียมกับกรุงเทพฯ และมีระดับทัศนคติทางการเงินสูงกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ขณะที่ภูมิภาคที่มีระดับทักษะทางการเงินต่ำที่สุดคือภาคเหนือ เนื่องจากผู้ตอบแบบสำรวจในภูมิภาคนี้มีระดับ

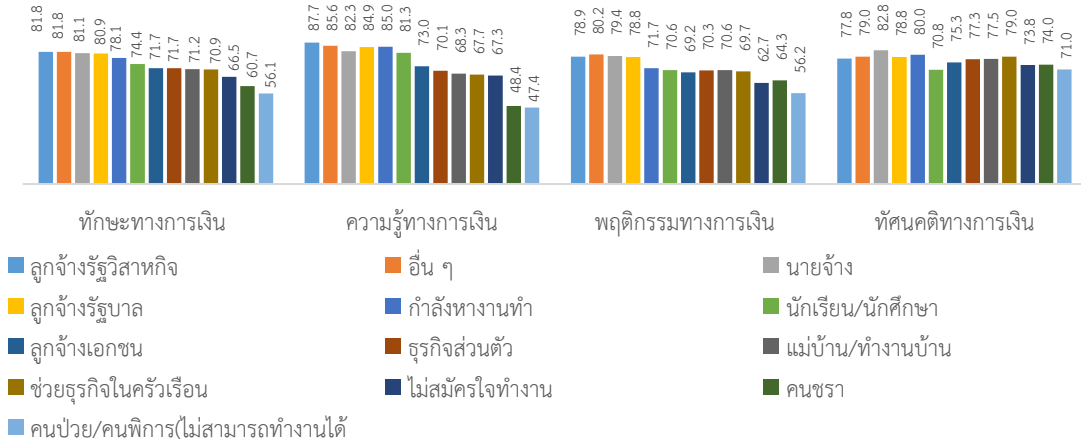

ความรู้ทางการเงินค่อนข้างต่ำ เช่นเดียวกับภาคกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นสองภูมิภาคที่มีระดับทักษะทางการเงินใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสำรวจที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านสูงกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล

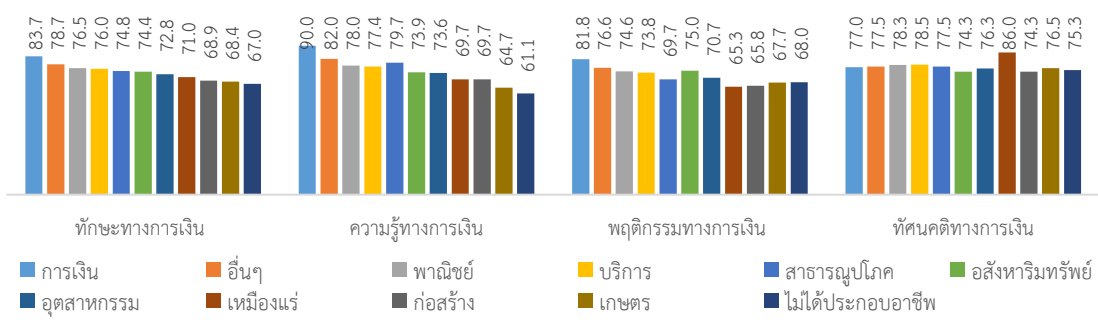
รูปที่ 15: คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงิน และองค์ประกอบ จำแนกตามสถานภาพของบุคคล (ร้อยละ)

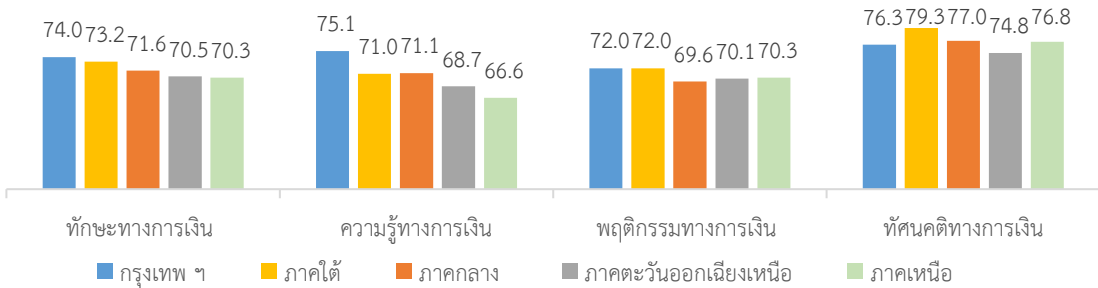
อาชีพ

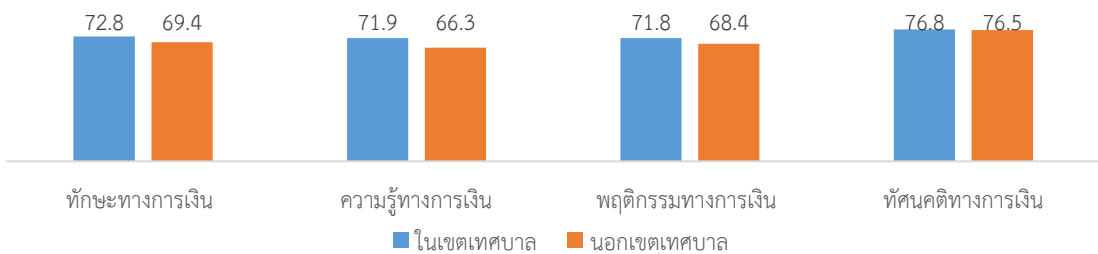
ประเภทอุตสาหกรรม

ภูมิภาค

เขตพื้นที่

ที่มา: สํารวจโดยสํานักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

2. การวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis)

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Square: OLS) เพื่อศึกษาผลของแต่ละสถานภาพบุคคลที่มีต่อทิศทางคะแนนทักษะทางการเงิน พบว่าช่วงอายุและระดับการศึกษาของบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อทิศทางระดับทักษะทางการเงินมากกว่าสถานภาพอื่น ๆ โดยกลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินดีว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ ช่วงอายุตั้งแต่ 20-49 ปี ระดับการศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป กลุ่มอาชีพลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ (ทั้งที่ยังมีสถานภาพการทำงานอยู่และเกษียณอายุแล้ว) ทำงานในสายงานภาคการเงิน และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนกลุ่มที่มีระดับทักษะทางการเงินดีน้อยกว่ากลุ่มอื่น คือ กลุ่มผู้สูงอายุ (ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย สถานภาพไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ เช่น คนชรา คนป่วย/พิการ ผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมการก่อสร้างและเกษตรกรรม รวมถึงผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ผลวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอย ยังสอดคล้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและสถานภาพโดยใช้คะแนนเฉลี่ย (รายละเอียดตามตารางที่ 3 และข้อมูลเพิ่มเติมตามภาคผนวก B)

ตารางที่ 3: ทิศทางความสัมพันธ์ของสถานภาพบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อทักษะทางการเงิน

เพศ	ช่วงอายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	ประเภทอุตสาหกรรม	ภูมิภาค	เขตพื้นที่
หญิง (+) ชาย (Ref.)	10-19 ปี (-)*** 20-29 ปี (+)*** 30-39 ปี (+)*** 40-49 ปี (+)*** 50-59 ปี (Ref.) 60-69 ปี (-)*** 70-79 ปี (-)*** 80-89 ปี (-)*** 90-99 ปี (-)***	ปริญญาตรีขึ้นไป (+)*** อนุปริญญา (+)*** มัธยมศึกษาตอนปลาย (Ref.) มัธยมศึกษาตอนต้น (-)*** ประถมศึกษาและต่ำกว่า (-)*** อื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ (-)***	นายจ้าง (+)*** ธุรกิจส่วนตัว (-) ช่วยธุรกิจครอบครัว (-) ลูกจ้างรัฐบาล (+)*** ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ (+)*** ลูกจ้างเอกชน (Ref.) แม่บ้าน/ทำงานบ้าน (-) นักเรียน/นักศึกษา (+)** คนชรา (-)*** คนป่วย/คนพิการ (-)*** กำลังงานทำ (+)* ไม่สมัครใจทำงาน (-)* อื่น ๆ (+)***	การเงิน (+)*** อื่น ๆ (+)*** พาณิชย์ (+)*** บริการ (+)*** สาธารณูปโภค (+)* อสังหาริมทรัพย์ (+) อุตสาหกรรม (Ref.) เหมืองแร่ (-) ก่อสร้าง (-)*** เกษตร (-)*** ไม่ได้ประกอบอาชีพ (-)***	กรุงเทพฯ (Ref.) เหนือ (-)*** กลาง (-)*** ตะวันออกเฉียงเหนือ (-)*** ใต้ (-)	ในเขตเทศบาล (Ref.) นอกเขตเทศบาล (-)***
<p>หมายเหตุ:</p> <p>*** สถานภาพของบุคคลที่มีต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99</p> <p>** สถานภาพของบุคคลที่มีต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95</p> <p>* สถานภาพของบุคคลที่มีต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90</p> <p>1. เครื่องหมาย (+) และ (-) แสดงทิศทางความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ กับคะแนนทักษะทางการเงิน โดย (+) แสดงทิศทางความสัมพันธ์กับคะแนนทักษะทางการเงินที่เพิ่มขึ้น (-) แสดงทิศทางความสัมพันธ์กับคะแนนทักษะทางการเงินที่ลดลง</p> <p>2. Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference variables: Ref.) ของแต่ละสถานภาพ ได้แก่ เพศชาย อายุ 50-59 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพลูกจ้างเอกชน ภาคอุตสาหกรรม ภูมิภาคกรุงเทพฯ และพื้นที่ในเขตเทศบาล</p>						

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

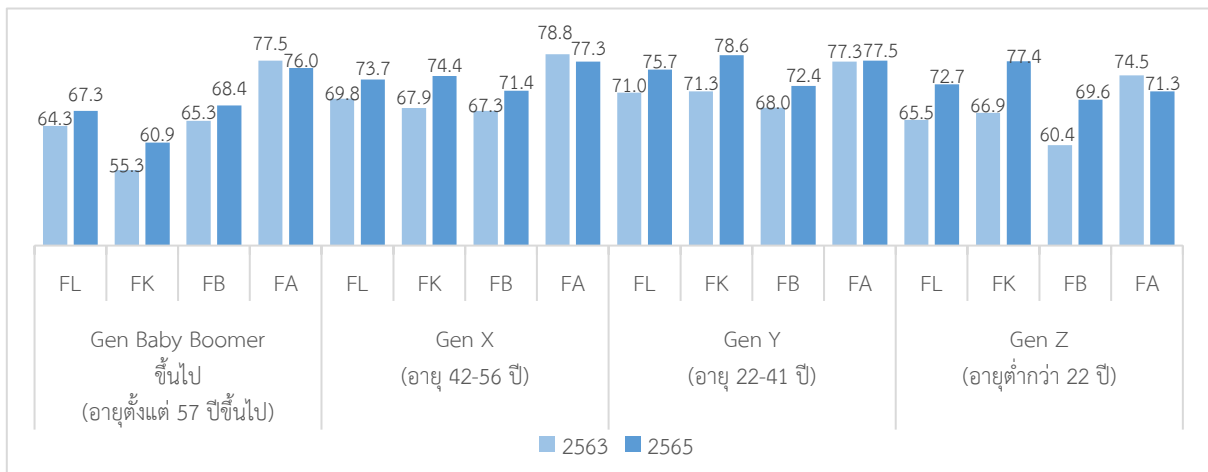
2.2 ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ : ตามมิติช่วงวัย

สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้คนในแต่ละช่วงวัยมีความเชื่อ รูปแบบการใช้ชีวิต และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบของคนไทยในแต่ละช่วงวัย เพื่อทำความเข้าใจประเด็นที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละช่วงวัยซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายส่งเสริมความรู้ทางการเงินที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม การศึกษาระดับทักษะทางการเงินตามช่วงวัยใช้วิธีวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรายหัวข้อของแต่ละช่วงวัย รวมทั้งทดสอบนัยสำคัญทางสถิติกับคะแนนเฉลี่ยภาพรวมของประเทศ และคะแนนเฉลี่ยของ OECD เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการทางการเงินรวมถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของแต่ละกลุ่ม

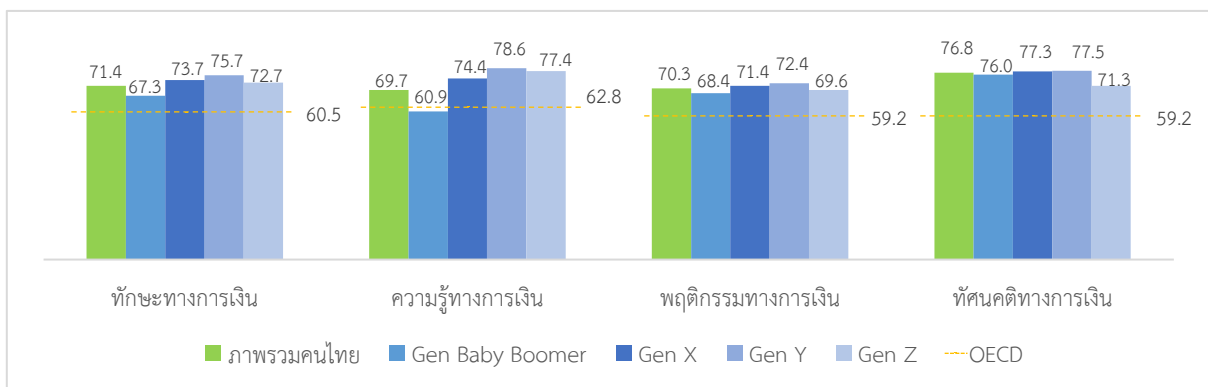
ในภาพรวมพบว่า ทุกช่วงวัยมีพัฒนาการระดับทักษะทางการเงินเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับผลสำรวจปี 2563 รวมถึงองค์ประกอบด้านความรู้และพฤติกรรมทางการเงิน แม้ว่าในด้านทัศนคติทางการเงิน เกือบทุกช่วงวัยมีระดับคะแนนที่ลดลง (ยกเว้นกลุ่ม Gen Y ที่มีระดับทัศนคติทางการเงินเพิ่มขึ้น) โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้ (รายละเอียดตามรูปที่ 16)

รูปที่ 16: ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ จำแนกตามช่วงวัย (ร้อยละ)

รูปที่ 16.1: พัฒนาการของระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ จำแนกตามช่วงวัยเมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจในปี 2563

รูปที่ 16.2: ระดับทักษะทางการเงินและองค์ประกอบ จำแนกตามช่วงวัย เมื่อเปรียบเทียบกับภาพรวมของประเทศในปี 2565

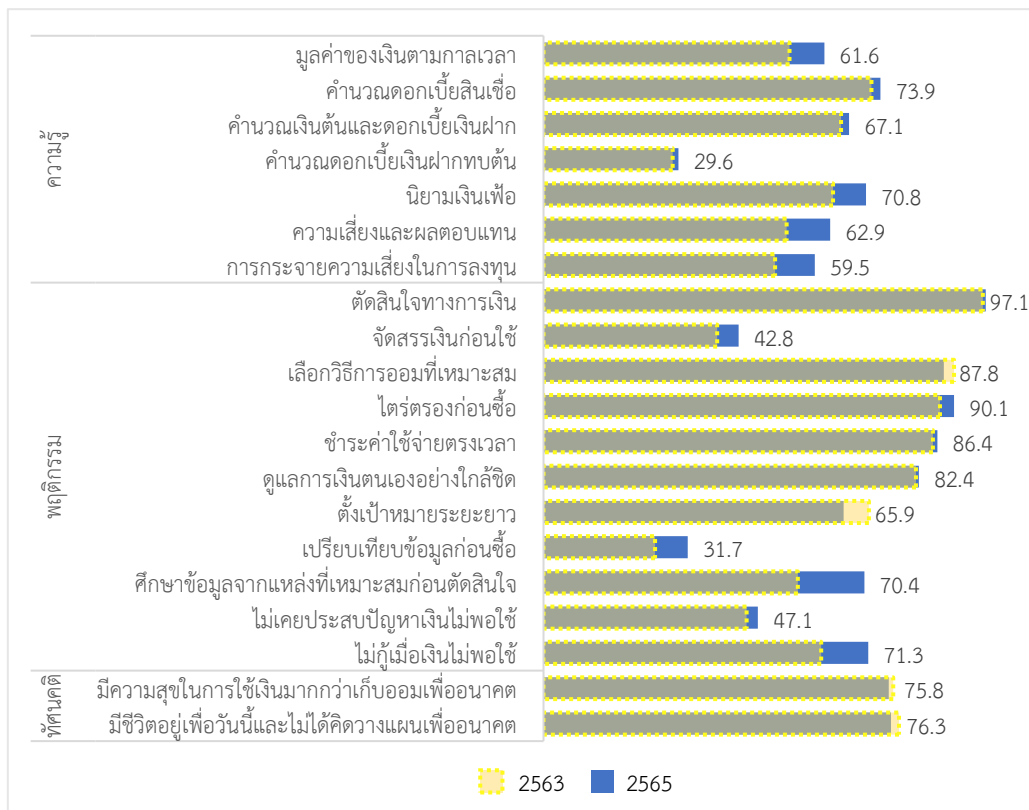

ที่มา: สสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

• **Gen Baby Boomer** ขึ้นไป มีระดับทักษะทางการเงินที่ร้อยละ 67.3 อยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ **ด้านความรู้ทางการเงิน** มีค่าเฉลี่ยคะแนนที่ร้อยละ 60.9 ซึ่งมีระดับที่ต่ำกว่าภาพรวมคนไทยอย่างมีนัยสำคัญในทุกหัวข้อและอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD ถึงแม้ว่าคนในช่วงวัยนี้จะมีพัฒนาการด้านความรู้ทางการเงินดีขึ้นทุกหัวข้อเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2563 โดยเฉพาะหัวข้อความเสี่ยงและผลตอบแทน การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน มูลค่าของเงินตามกาลเวลา และนิยามเงินเพื่อ ทั้งนี้ ในเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน การคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ และนิยามเงินเพื่อยังคงต้องเร่งพัฒนาอีกมากเพื่อให้อยู่ในระดับที่ทัดเทียมกับภาพรวมคนไทยและ OECD **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** มีคะแนนที่ดีขึ้นในเกือบทุกหัวข้อยกเว้นการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสมและการตั้งเป้าหมายระยะยาว ทว่าระดับการพัฒนาและคะแนนก็ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าช่วงวัยอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ร้อยละ 68.4 ทั้งนี้ หัวข้อที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การจัดสรรเงินก่อนใช้ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ การตั้งเป้าหมายระยะยาว และการศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ ที่มีคะแนนน้อยกว่าภาพรวมของคนไทย อย่างไรก็ตาม คนไทยในช่วงวัยนี้มีคะแนนที่สูงกว่าช่วงวัยอื่น ในด้านการไต่ตรงก่อนซื้อ การชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา และการบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้ **ด้านทัศนคติทางการเงิน** อยู่ในระดับใกล้เคียงกับภาพรวมของคนไทย ที่ร้อยละ 76.0 โดยมีระดับลดลงเล็กน้อยในทุกช่วงอายุ สอดคล้องกับระดับพฤติกรรมในด้านการตั้งเป้าหมายระยะยาวที่มีคะแนนลดลงเช่นกัน ทั้งนี้ คะแนนทัศนคติของ Gen Baby Boomer มีแนวโน้มลดลงตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มหลังวัยเกษียณที่มีระดับคะแนนค่อนข้างต่ำ จึงควรสร้างความตระหนักในเรื่องการวางแผนทางการเงินและการเก็บออมสำหรับอนาคตเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถเก็บออมและมีเงินใช้จ่ายได้ตลอดช่วงอายุ (รายละเอียดตามรูปที่ 17)

รูปที่ 17: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen Baby Boomer (รายชื่อ)

ปี 2563 และ ปี 2565

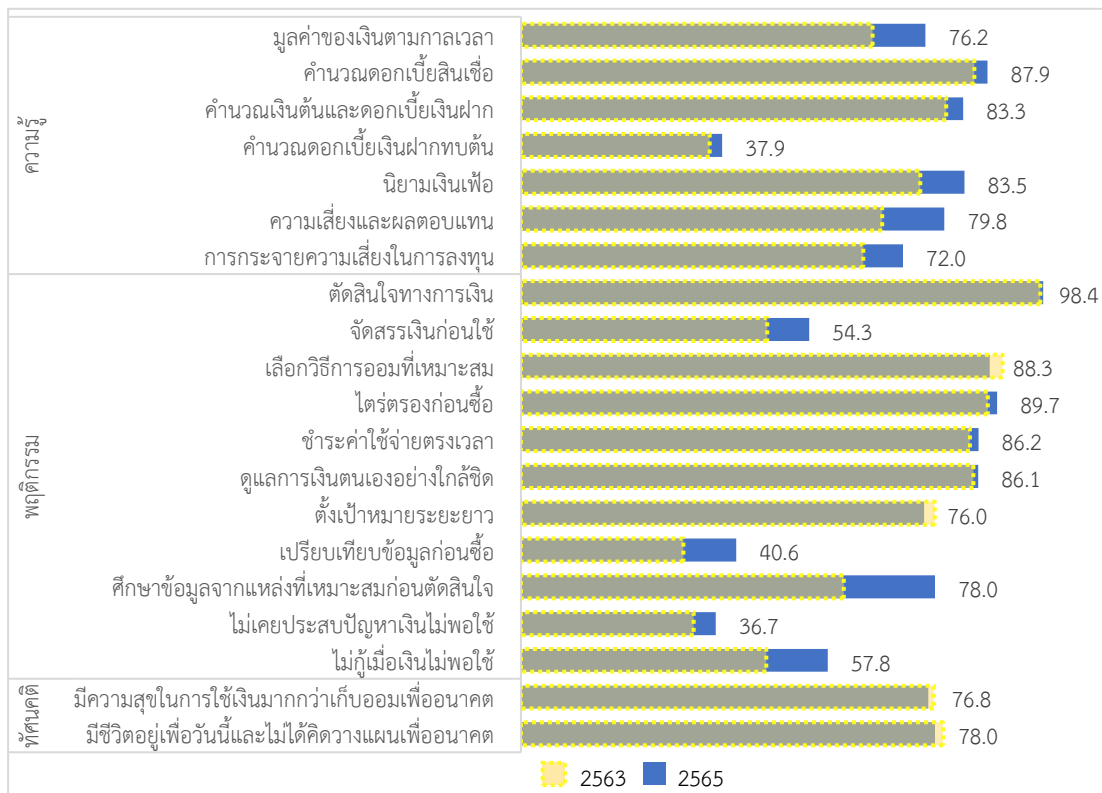

หมายเหตุ: ตัวเลขแสดงระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินในปี 2565

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

• **Gen X** มีระดับทักษะทางการเงินดีเป็นอันดับที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงวัยอื่น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่ร้อยละ 73.7 **ด้านความรู้ทางการเงิน** มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกหัวโดยเฉพาะหัวข้อความเสี่ยงและผลตอบแทน มูลค่าของเงินตามกาลเวลา นิยามเงินเพื่อ และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 74.4 ทว่าช่วงวัยนี้ยังสามารถพัฒนาในเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้นที่มีคะแนนเฉลี่ยและพัฒนาการค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับหัวข้ออื่น ๆ **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 71.4 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นในเกือบทุกหัวข้อ ขณะที่เรื่องการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสมและการตั้งเป้าหมายระยะยาวมีคะแนนเฉลี่ยลดลงน้อย นอกจากนี้ช่วงวัยนี้ยังสามารถพัฒนาเพิ่มเติมในหัวข้อการบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้ และการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้ ที่คะแนนยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าช่วงวัยอื่น ๆ **ด้านทัศนคติทางการเงิน** มีคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับที่ 2 ที่ร้อยละ 77.3 โดยมีระดับลดลงจากการสำรวจครั้งก่อนเล็กน้อย ทั้งนี้ จะเห็นว่าแม้ว่าคนในช่วงวัยนี้จะมีพื้นฐานความรู้ทางการเงินที่ดีแต่อาจยังต้องเร่งพัฒนาในด้านทัศนคติให้ตระหนักถึงความสำคัญในการวางแผนทางการเงินและการออมเพื่ออนาคต พร้อมกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมในการตั้งเป้าหมายระยะยาวและการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสมเพิ่มเติมเพื่อให้มีความพร้อมในการเกษียณอายุ (รายละเอียดตามรูปที่ 18)

รูปที่ 18: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen X (รายชื่อ)
ปี 2563 และ ปี 2565

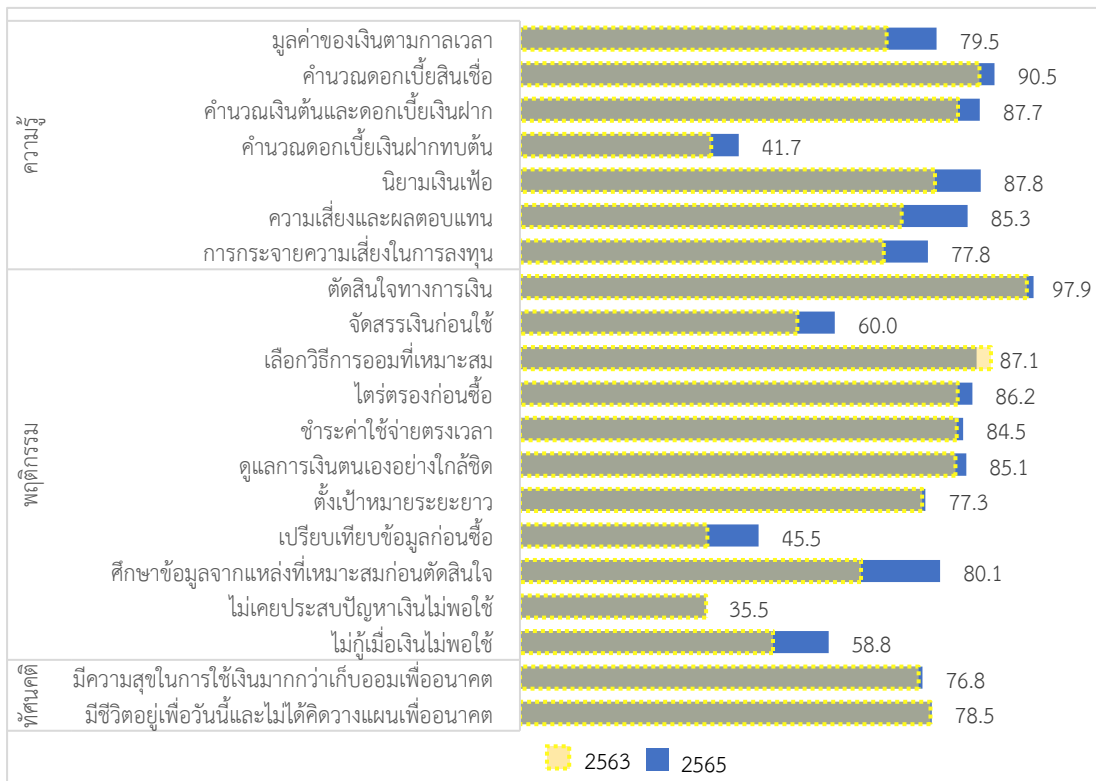

หมายเหตุ: ตัวเลขแสดงระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินในปี 2565

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

• **Gen Y** มีระดับทักษะทางการเงินสูงที่สุดเมื่อเทียบระหว่างช่วงวัย สอดคล้องกับองค์ประกอบทางการเงินทั้ง 3 ด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 75.7 **ด้านความรู้ทางการเงิน** มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกหัวข้อ นอกจากนี้ช่วงวัยนี้ยังมีระดับความรู้สูงกว่าช่วงวัยอื่น ๆ ยกเว้นหัวข้อการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ และการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ที่มีระดับต่ำกว่า Gen Z เล็กน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 78.6 **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** มีคะแนนเฉลี่ยที่ร้อยละ 72.4 ซึ่งสูงกว่าช่วงวัยอื่นในหลายหัวข้อ ได้แก่ การจัดสรรเงินก่อนใช้ การตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ และการศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ รวมทั้งยังมีพัฒนาการดีขึ้นในหัวข้อการตั้งเป้าหมายระยะยาว ขณะที่ในช่วงวัยอื่น ๆ มีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับภาพรวมคนไทย ช่วงวัยนี้ยังควรพัฒนาในหัวข้อการบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้ที่มีระดับคะแนนต่ำที่สุด รวมถึงหัวข้อการไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลาและการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสมที่ยังมีระดับคะแนนที่ต่ำกว่าภาพรวมคนไทย **ด้านทัศนคติทางการเงิน** อยู่ที่ร้อยละ 77.5 ซึ่งเป็นช่วงวัยเดียวที่มีระดับทัศนคติทางการเงินดีขึ้น และอยู่ในระดับที่สูงกว่าช่วงวัยอื่น ทั้งนี้ ช่วงวัยนี้เป็นวัยที่คนบางส่วนเพิ่งเริ่มต้นเข้าสู่การทำงานและเริ่มสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต ทว่าคนในช่วงวัยนี้อาจยังบริหารจัดการเงินเพื่อให้เพียงพอกับการดำเนินชีวิตได้ไม่ดีนัก จึงควรต้องเร่งปลูกฝังทัศนคติให้เห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่ออนาคต และกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเงินที่ดีต่อไป (รายละเอียดตามรูปที่ 19)

รูปที่ 19: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen Y (รายชื่อ) ปี 2563 และ ปี 2565

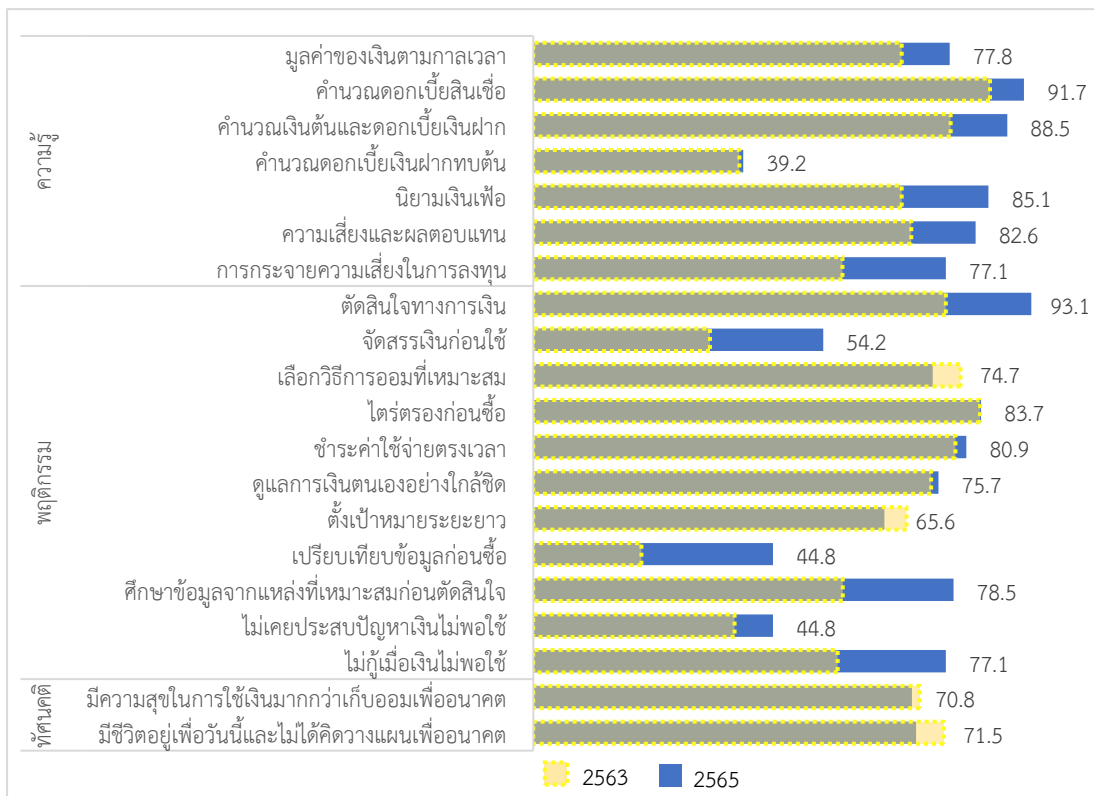

หมายเหตุ: ตัวเลขแสดงระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินในปี 2565
ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

• **Gen Z** มีระดับทักษะทางการเงินอยู่ที่ร้อยละ 72.7 แม้จะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า Gen Y และ Gen X แต่ช่วงวัยนี้กลับมีพัฒนาการที่สูงกว่าทุกช่วงวัย โดยเป็นผลจากทั้งองค์ประกอบด้านความรู้และพฤติกรรมทางการเงินที่มีระดับดีขึ้น **ด้านความรู้ทางการเงิน** มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 77.4 โดยมีระดับสูงขึ้นไปในทุกหัวข้อ โดยเฉพาะเรื่องการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน นิยามเงินเพื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน และการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ที่มีค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อสูงขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 อย่างไรก็ตาม ควรส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมในเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้นที่ยังมีคะแนนเฉลี่ยและพัฒนาการที่ค่อนข้างต่ำ **ด้านพฤติกรรมทางการเงิน** ช่วงวัยนี้มีพัฒนาการสูงกว่าช่วงวัยอื่น ๆ ค่อนข้างมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากการสำรวจครั้งก่อนถึงร้อยละ 9.2 มาอยู่ที่ร้อยละ 69.6 ที่แม้จะยังมีคะแนนต่ำกว่า Gen Y และ Gen X แต่ก็ห่างกันไม่มากนัก ทั้งนี้ Gen Z มีคะแนนด้านพฤติกรรมสูงกว่าช่วงวัยอื่น ๆ ในหัวข้อไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้ แต่ส่วนใหญ่เลือกที่จะขอความช่วยเหลือจากครอบครัวหรือแก้ไขด้วยการบริหารจัดการเงินของตัวเอง ซึ่งส่วนนี้อาจเป็นเพราะช่วงวัยนี้ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสินเชื่อต่าง ๆ **ด้านทัศนคติทางการเงิน** มีคะแนนเฉลี่ยที่ร้อยละ 71.3 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่นในทุกหัวข้อ รวมถึงมีคะแนนเฉลี่ยรายข้อที่ลดลงจากปี 2563 ค่อนข้างมากโดยเฉพาะหัวข้อ “ใช้ชีวิตเพื่อวันนี้เท่านั้น ไม่ต้องวางแผนเพื่อวันข้างหน้าก็ได้” สะท้อนให้เห็นว่าคนในช่วงวัยนี้ที่ส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงวัยของการศึกษาอาจยังไม่คำนึงถึงการวางแผนการเงินเพื่ออนาคตมากนัก ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรต้องเร่งปลูกฝังเพื่อสร้างรากฐานที่ดี ให้คนวัยนี้มีการวางแผนเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไป (รายละเอียดตามรูปที่ 20)

รูปที่ 20: เปรียบเทียบร้อยละขององค์ประกอบระดับทักษะทางการเงินของ Gen Z (รายข้อ) ปี 2563 และ ปี 2565

หมายเหตุ: ตัวเลขแสดงระดับองค์ประกอบทักษะทางการเงินในปี 2565

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ จำนวนโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4: ความแตกต่างทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละหัวข้อ จำแนกตามช่วงวัย

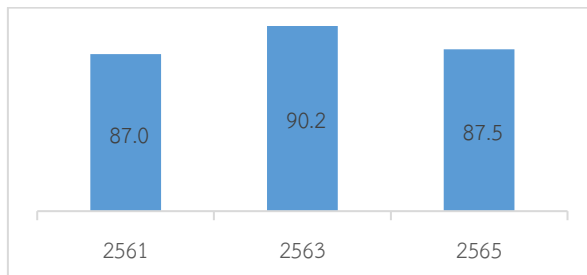
หัวข้อ	Gen Baby Boomer ขึ้นไป		Gen X		Gen Y		Gen Z	
	OECD 63	คนไทย 65	OECD 63	คนไทย 65	OECD 63	คนไทย 65	OECD 63	คนไทย 65
ความรู้ทางการเงิน								
มูลค่าของเงินตามกาลเวลา	+***	-***	+***	+***	+***	+***	+***	+***
คำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ	-***	-***	+***	+***	+***	+***	+***	+***
คำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก	+***	-***	+***	+***	+***	+***	+***	+***
คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น	+***	-***	+***	+***	+***	+***	+***	+
นิยามเงินเฟ้อ	-***	-***	+***	+***	+***	+***	+**	+***
ความเสี่ยงและผลตอบแทน	+***	-***	+***	+***	+***	+***	+***	+***
การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน	+	-***	+***	+***	+***	+***	+***	+***
พฤติกรรมทางการเงิน								
ตัดสินใจทางการเงิน	N/A	-***	N/A	+***	N/A	+	N/A	-***
จัดสรรเงินก่อนใช้	N/A	-***	N/A	+***	N/A	+***	N/A	+
เลือกวิธีการออมที่เหมาะสม	+***	+	+***	+*	+***	-	+**	-***
ไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อ	+***	+***	+***	+*	+***	-***	+***	-***
ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	+***	+*	+***	+	+***	-**	+	-**
ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด	+***	-***	+***	+***	+***	+*	+***	-***
ตั้งเป้าหมายระยะยาว	+***	-***	+***	+***	+***	+***	+***	-**
เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อ	N/A	-***	N/A	+***	N/A	+***	N/A	+**
ศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	N/A	-***	N/A	+***	N/A	+***	N/A	+*
ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้	-***	+***	-***	-***	-***	-***	-***	+*
ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	N/A	+***	N/A	-***	N/A	-***	N/A	+***
ทัศนคติทางการเงิน								
มีความสุขในการเก็บออมเพื่ออนาคตมากกว่าใช้เงิน	N/A	-*	N/A	+**	N/A	+	N/A	-***
มีชีวิตอยู่โดยคิดวางแผนสำหรับอนาคต	N/A	-***	N/A	+**	N/A	+***	N/A	-***
หมายเหตุ:								
1. *** ช่วงวัยของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99								
2. ** ช่วงวัยของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95								
3. * ช่วงวัยของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90								
4. เครื่องหมาย (+) และ (-) แสดงทิศทางความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ กับคะแนนเฉลี่ย โดย (+) แสดงทิศทางที่เพิ่มขึ้น และ (-) แสดงทิศทางที่ลดลง								
5. N/A: ไม่สามารถทดสอบนัยสำคัญทางสถิติกับคะแนนเฉลี่ย OECD ได้ เนื่องจาก OECD ไม่ได้เปิดเผยคะแนนเป็นรายข้อสำหรับหัวข้อนั้น ๆ								
6. ทัศนคติทางการเงิน: ได้มีการปรับถ้อยคำในตารางนี้เพื่อให้ง่ายต่อการอ่านค่าและตีความ								

3. บทวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของคนไทย

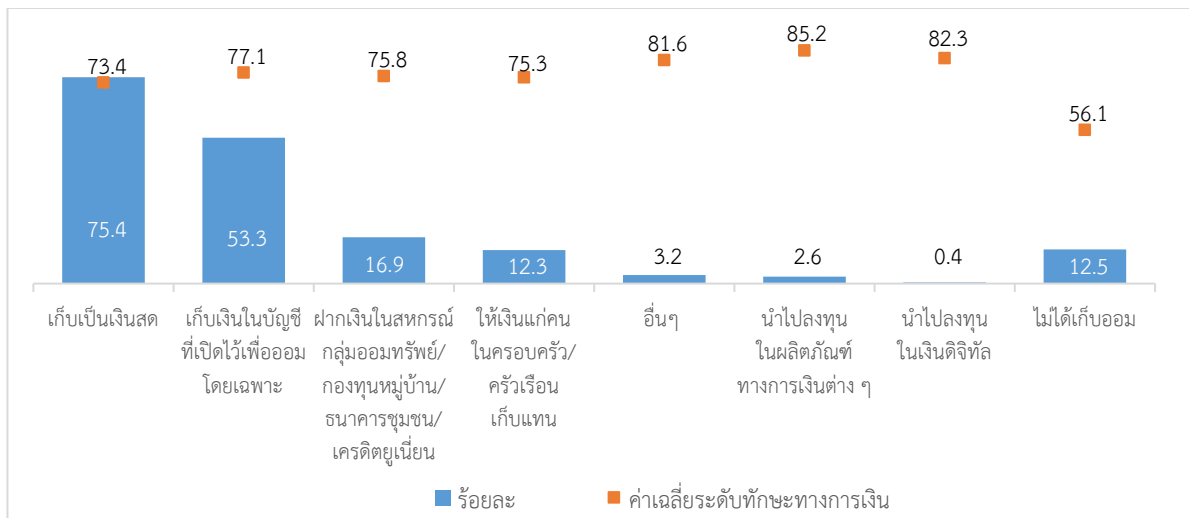
สัดส่วนของคนไทยที่มีการเก็บออมในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาในปี 2565 อยู่ในระดับค่อนข้างสูงที่ร้อยละ 87.5 แม้จะลดลงจากการสำรวจครั้งก่อนที่ร้อยละ 90.2 แต่ก็ยังอยู่ในระดับที่สูงกว่าปี 2561 ก่อนที่จะเกิดการเกิดสถานการณ์โควิด-19 ทั้งนี้ วิธีในการเก็บออมที่คนไทยส่วนใหญ่เลือกใช้คือการเก็บออมเป็นเงินสด (ร้อยละ 75.4) และการเก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้สำหรับเพื่อออมโดยเฉพาะ (ร้อยละ 53.3) ซึ่งเป็นช่องทางพื้นฐานที่มีความปลอดภัยสูงในการเก็บออมเงินแต่อาจไม่สามารถสร้างผลตอบแทนให้กองเงยได้มากนัก เมื่อเทียบกับการลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น ๆ เช่น พันธบัตร หุ้น และกองทุนรวมที่มีโอกาสได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าแต่ก็ตามมาด้วยความเสี่ยงที่สูงกว่าเช่นกัน อย่างไรก็ตาม มีคนไทยเพียงร้อยละ 2.6 เท่านั้นที่เลือกเก็บออมผ่านการลงทุน โดยคนในแต่ละช่วงวัยมีรูปแบบการออมที่สอดคล้องกับภาพรวมคนไทย ยกเว้นกลุ่ม Gen Z ที่มีสัดส่วนของผู้ที่มีเงินออมน้อยกว่าช่วงวัยอื่น ๆ และอาจยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์การลงทุน ทั้งนี้ กลุ่มคนที่เก็บออมในผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อนขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะมีระดับทักษะทางการเงินที่สูงกว่า ในขณะที่กลุ่มคนที่ไม่ได้มีการเก็บออมมีระดับทักษะทางการเงินที่ค่อนข้างต่ำที่ร้อยละ 56.1

รูปที่ 21 จำนวนผู้ที่มีการเก็บออมและวิธีการเก็บออมของคนไทยในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

รูปที่ 21.1 : ร้อยละของผู้ที่มีการเก็บออมในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

รูปที่ 21.2 : วิธีการเก็บออมของคนไทยในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาเปรียบเทียบกับระดับทักษะทางการเงินปี 2565

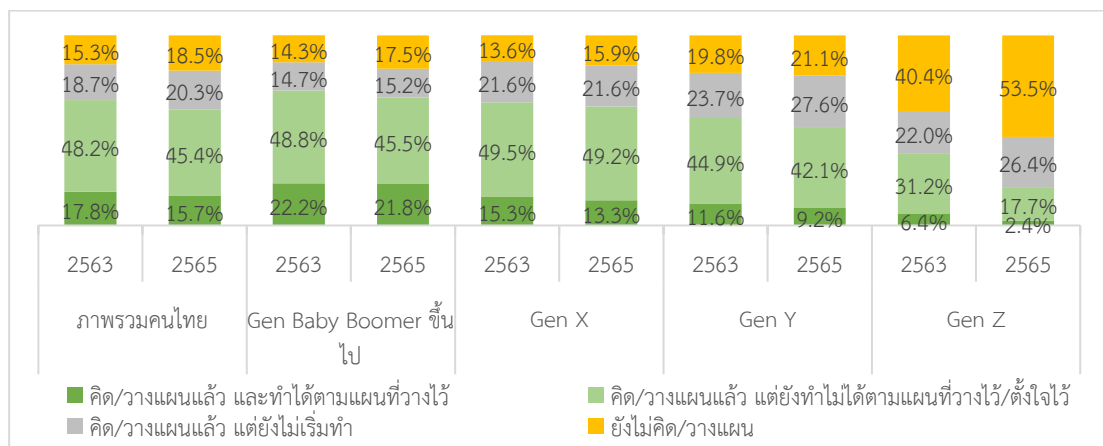
หมายเหตุ: คนไทย 1 คนอาจเลือกวิธีการเก็บออมมากกว่า 1 วิธี

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

การออมเพื่อเกษียณ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์¹³ อย่างไรก็ตามการสำรวจในปี 2565 กลับพบว่าคนไทยที่วางแผนทางการเงินเพื่อใช้ในยามเกษียณและเริ่มออมแล้ว มีสัดส่วนลดลงจากปี 2563 ที่ร้อยละ 66.0 มาอยู่ที่ร้อยละ 61.1 โดยมีแนวโน้มลดลงในทุกช่วงวัย สอดคล้องกับผลของระดับพฤติกรรมในการตั้งเป้าหมายระยะยาวที่ลดลงเช่นกัน ในทางกลับกันสัดส่วนของคนไทยที่ยังไม่คิดหรือวางแผนเพื่อการเกษียณนั้นสูงขึ้นค่อนข้างมากโดยเฉพาะกลุ่ม Gen Z ที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 13.1 ทำให้มีกลุ่ม Gen Z กว่าร้อยละ 53.5 ที่ยังไม่เริ่มคิดหรือวางแผนเพื่อการเกษียณแม้บางส่วนจะเริ่มเข้าสู่วัยทำงาน นอกจากนี้ยังมีคนไทยเพียงร้อยละ 15.7 เท่านั้น ที่ได้วางแผนการเกษียณอายุและทำได้ตามแผนที่วางไว้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่กินระยะเวลานานและส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและรายได้ของประชาชนในวงกว้าง ส่งผลให้คนไทยมีทัศนคติในเรื่องการเก็บออมและการวางแผนการเงินเพื่ออนาคตลดลง แต่เลือกที่จะมองภาพการเงินในระยะสั้นหรือเลือกมีความสุขกับปัจจุบันเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะคนในกลุ่ม Gen Z และถูกสะท้อนออกมาผ่านพฤติกรรม (รายละเอียดตามรูปที่ 22)

รูปที่ 22: เปรียบเทียบสัดส่วนของการคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามชรา/เกษียณอายุ จำแนกตามช่วงวัย ปี 2563 และ ปี 2565

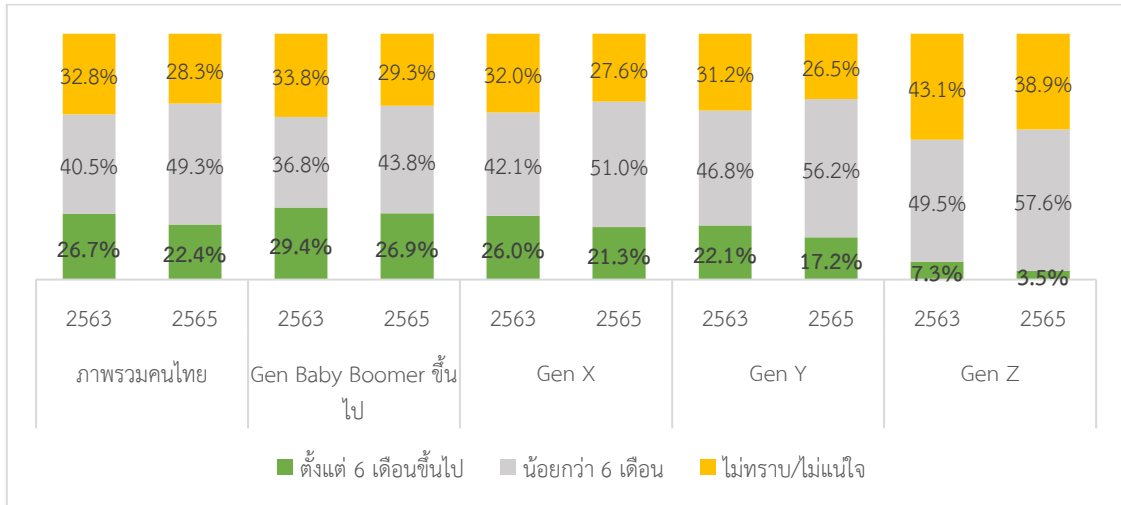
หมายเหตุ: เนื่องด้วยข้อจำกัดของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผลการสำรวจของ Gen Z อาจไม่สะท้อนภาพของผู้ที่อยู่ในช่วงอายุนี้ทั้งประเทศ
ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

การออมเพื่อฉุกเฉิน

ในเรื่องการออมเพื่อฉุกเฉินสะท้อนจากคำถามที่ว่าหากต้องหยุดทำงานงานกะทันหันโดยไม่มีกำหนด คิดว่าเงินออมที่มีจะสามารถรองรับค่าใช้จ่ายได้นานเท่าไรหากมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเท่าเดิม พบว่าในภาพรวมคนไทยมีสัดส่วนผู้มีเงินออมฉุกเฉินเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่ร้อยละ 67.2 มาอยู่ที่ร้อยละ 71.7 ในปี 2565 โดยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในทุกช่วงวัย และสัดส่วนของคนที่ไม่ทราบสถานะเงินออมของตนเองลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 28.3 ซึ่งสอดคล้องกับระดับพฤติกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในหัวข้อการติดตามสถานะทางการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด และอาจมองได้ว่าคนไทยตระหนักและเห็นความสำคัญของการออมเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนจำนวนผู้มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสม (มีเงินเพื่อใช้จ่ายหากต้องหยุดงานกะทันหันตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป) กลับพบว่ามีสัดส่วนลดลงในทุกช่วงวัย

¹³ ข้อมูลจาก [การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564](#), สำนักงานสถิติแห่งชาติ

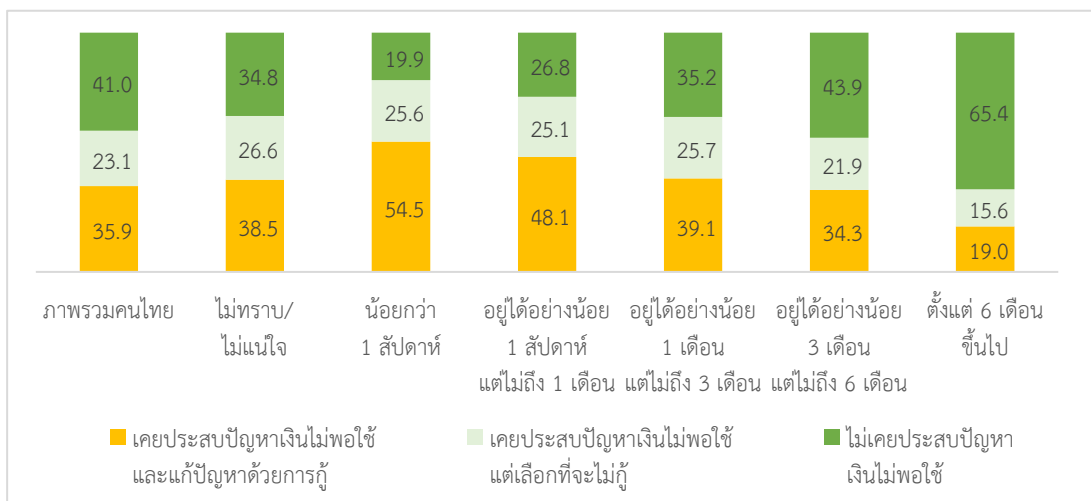
รูปที่ 23: เปรียบเทียบระยะเวลาที่อยู่ได้โดยใช้เงินออมที่สะสม หากต้องหยุดงานกะทันหัน
จำแนกตามช่วงวัยปี 2563 และ ปี 2565

หมายเหตุ: เนื่องด้วยข้อจำกัดของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผลการสำรวจของ Gen Z อาจไม่สะท้อนภาพของผู้ที่อยู่ในช่วงอายุนี้นี้ทั่วประเทศ
ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินในสัดส่วนที่เหมาะสม (ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป) มีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาเงินไม่พอใช้น้อยกว่ากลุ่มที่มีเงินออมฉุกเฉินที่ต่ำกว่ารวมถึงกลุ่มที่ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินของตน และหากประสบปัญหาเงินไม่พอใช้กลุ่มคนที่มีสัดส่วนเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสมมีแนวโน้มที่จะแก้ไขปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินในสัดส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยกลุ่มที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปกว่าร้อยละ 65.4 ไม่เคยประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ เทียบกับร้อยละ 19.9 ในกลุ่มที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินน้อยกว่า 1 สัปดาห์

รูปที่ 24: สัดส่วนจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจในเรื่องการประสบปัญหาเงินไม่พอใช้
จำแนกตามเงินออมเพื่อฉุกเฉินปี 2565 (ร้อยละ)

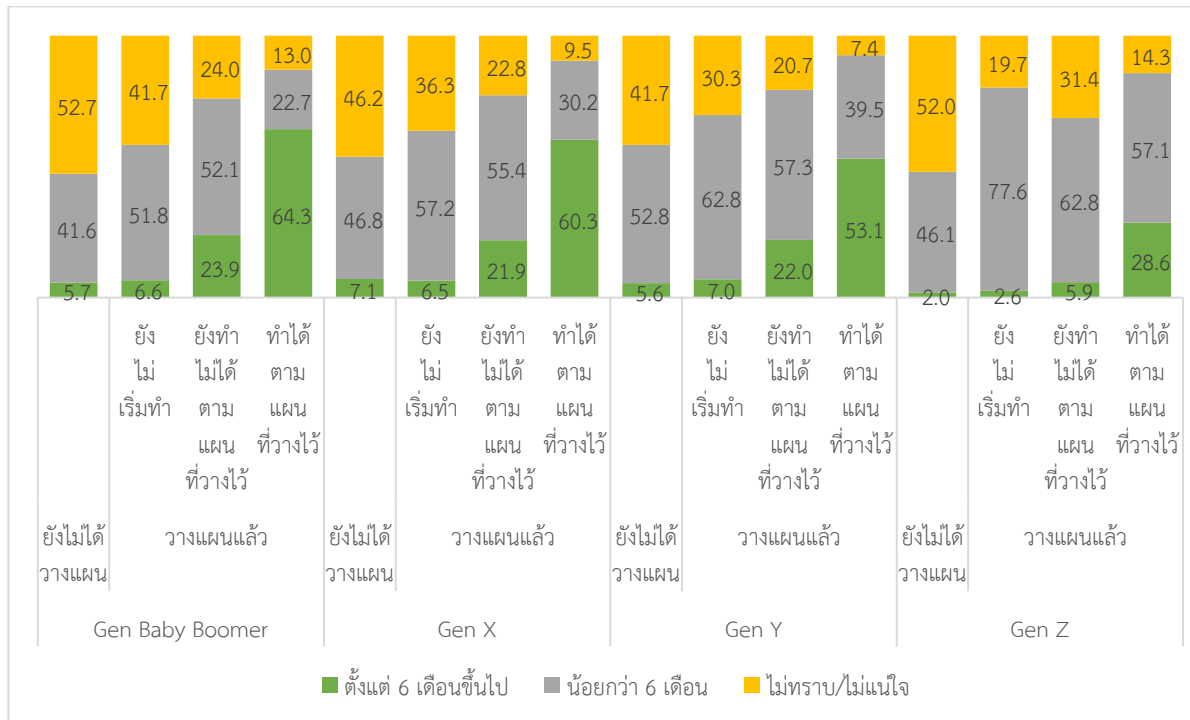

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมออมเพื่อเกษียณและการออมเพื่อฉุกเฉิน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินและเงินออมเพื่อเกษียณ พบว่ากลุ่มที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินมีแนวโน้มที่จะวางแผนการออมเพื่อเกษียณสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ทราบสถานะเงินออมของตน โดยกลุ่มที่วางแผนการออมเพื่อเกษียณและสามารถทำได้สำเร็จส่วนใหญ่มิ่จำนวนเงินออมฉุกเฉินที่เหมาะสม (ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป) โดยมีความสอดคล้องกันในทุกกลุ่มช่วงวัย อย่างไรก็ตาม ยังมีคนไทยบางส่วนที่อาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของการออมเพื่อเกษียณมากนัก สะท้อนจากการที่มีคนบางส่วนที่แม้จะสามารถออมเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินได้อย่างเหมาะสม แต่ก็ยังไม่เริ่มคิด/วางแผนการออมไว้สำหรับการเกษียณ ดังนั้น จะเห็นว่าแม้การออมเพื่อฉุกเฉินเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่อาจส่งเสริมให้บุคคลสามารถออมเพื่อเกษียณได้สำเร็จ ทว่าการสร้างความตระหนักในเรื่องการออมเพื่อเกษียณก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำควบคู่กันไป

รูปที่ 25: สัดส่วนของผู้มีเงินออมเพื่อฉุกเฉิน
จำแนกตามสถานการณ์ออมเพื่อเกษียณในแต่ละช่วงวัย ปี 2565 (ร้อยละ)

หมายเหตุ: เนื่องด้วยข้อจำกัดของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผลการสำรวจของ Gen Z อาจไม่สะท้อนภาพของผู้ที่อยู่ในช่วงอายุนี้นี้ทั้งประเทศ

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

4. บทวิเคราะห์ทักษะทางการเงินดิจิทัล และการตระหนักรู้เรื่องภัยทางการเงิน

ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นสังคมดิจิทัลมากขึ้น โดยหนึ่งในตัวเร่งสำคัญคือการแพร่ระบาดของของโรคโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลให้มีการใช้งานช่องทางดิจิทัลเป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสาร ซื้อ-ขายสินค้าและบริการ รวมถึงทำธุรกรรมทางการเงินประเภทต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นจากสถิติการชำระและโอนเงินผ่าน internet/mobile banking ที่มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง¹⁴ นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินดิจิทัลก็ถูกพัฒนาให้มีรูปแบบที่หลากหลาย และซับซ้อนมากขึ้นเพื่อตอบสนองผู้ใช้บริการทางการเงินในกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น การมีทักษะทางการเงินดิจิทัลที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถใช้งานช่องทางและบริการทางการเงินดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงจากการใช้งานที่ไม่ถูกต้อง และการตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่ปรับเปลี่ยนกลอุบายหลอกลวงไปตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาศัยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของประชาชน

ทักษะทางการเงินดิจิทัล

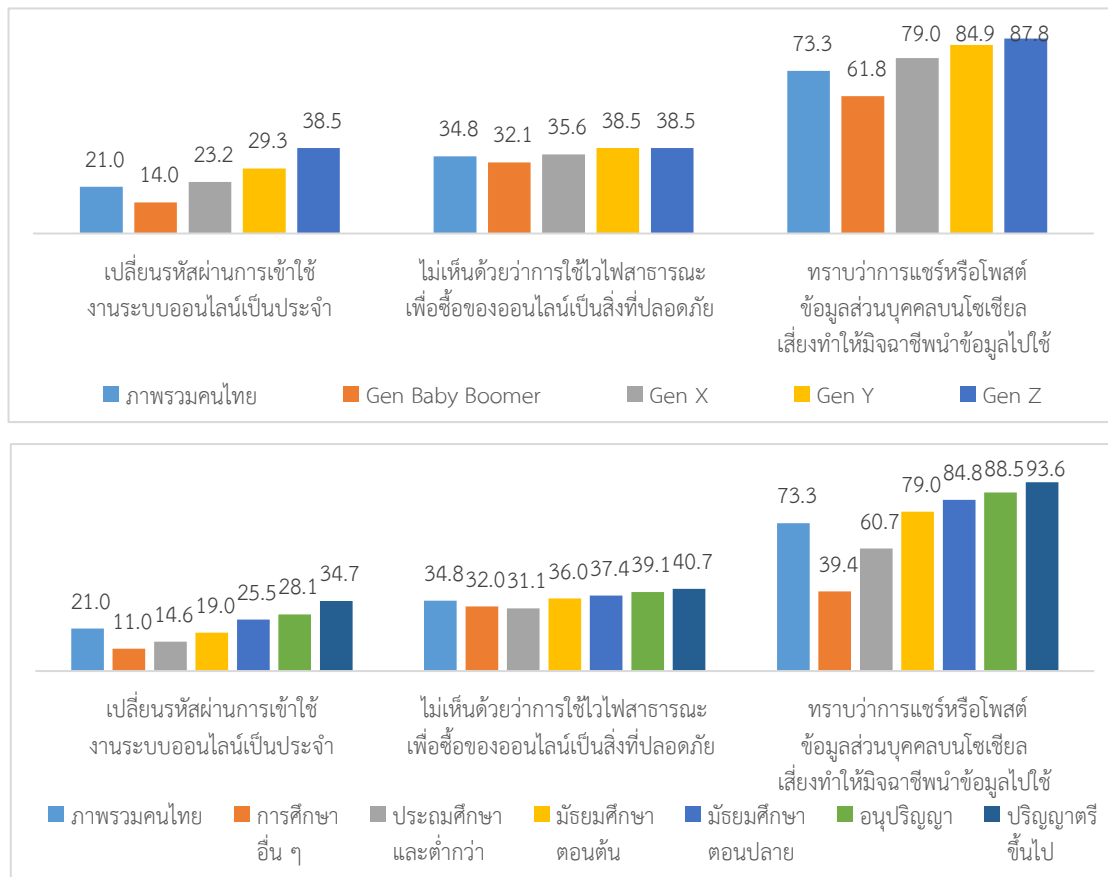
จากการสำรวจระดับทักษะทางการเงินดิจิทัลของคนไทยพบว่า **คนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 73.3** ทราบว่าการแชร์ข้อมูลส่วนบุคคลบนสื่อโซเชียลมีเดียมีความเสี่ยงที่มีจรรยาพอาจนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ ทั้งนี้ **สัดส่วนผู้มีความรู้ในเรื่องความเสี่ยงจากการแชร์ข้อมูลส่วนบุคคลนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นผกผันกับอายุ** โดยมีกลุ่ม Gen Baby Boomer เพียงร้อยละ 61.8 เท่านั้นที่ทราบว่าทราบถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ และพบว่า**มีคนไทยเพียงร้อยละ 21.0** ที่มีพฤติกรรมการเปลี่ยนรหัสผ่านการใช้งานระบบออนไลน์เป็นประจำ ซึ่งในแต่ละช่วงวัยมีสัดส่วนคะแนนด้านพฤติกรรมดังกล่าวต่างกันค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกลุ่ม Gen Baby Boomer ที่มีสัดส่วนผู้ที่มีพฤติกรรมที่ด้อยกว่ากลุ่ม Gen Z ถึง 2.75 เท่า สำหรับหัวข้อที่เป็นจุดอ่อนร่วมของคนทุกช่วงวัยคือทัศนคติต่อการใช้ระบบไวไฟ (Wi-Fi) สาธารณะเพื่อซื้อของออนไลน์ โดยมีเพียงร้อยละ 34.8 ที่ตระหนักว่าการกระทำดังกล่าวไม่ปลอดภัย โดยคนแต่ละช่วงวัยได้คะแนนในข้อนี้ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของประเทศ สำหรับมิติด้านระดับการศึกษาพบว่าระดับทักษะทางการเงินดิจิทัลมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินในแต่ละสถานภาพ กล่าวคือกลุ่มที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีแนวโน้มจะมีระดับทักษะทางการเงินดิจิทัลสูงกว่ากลุ่มอื่น (รายละเอียดตามรูปที่ 26)

ในภาพรวม ผลการสำรวจทักษะทางการเงินดิจิทัลสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยยังควรได้รับการส่งเสริมทักษะทางการเงินดิจิทัลในหัวข้อด้านความปลอดภัยในการใช้งานขั้นพื้นฐาน เช่น การเปลี่ยนรหัสผ่านอย่างสม่ำเสมอซึ่งเป็นเรื่องปฏิบัติได้ไม่ยากนักแต่คนส่วนใหญ่ยังละเลย รวมถึงควรสร้างตระหนักถึงความเสี่ยงและข้อควรระวังที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุที่อาจไม่เชี่ยวชาญด้านการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ

¹⁴ ข้อมูลจากรายงาน Bi-monthly VOL 18/2565 PAYMENT INSIGHT ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 26: คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินดิจิทัลจำแนกตามช่วงวัยและระดับการศึกษาปี 2565 (ร้อยละ)

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ความตระหนักรู้ด้านภัยทางการเงิน

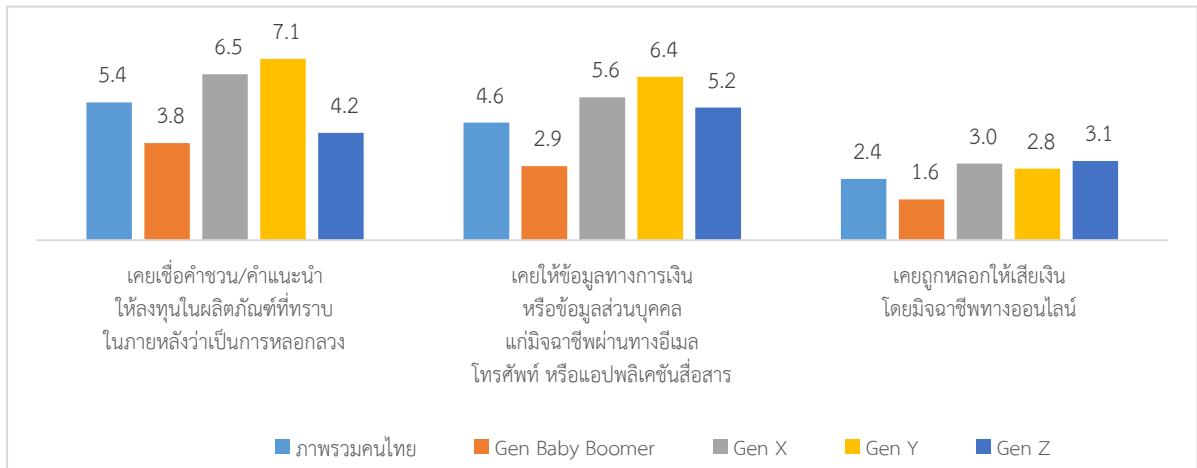
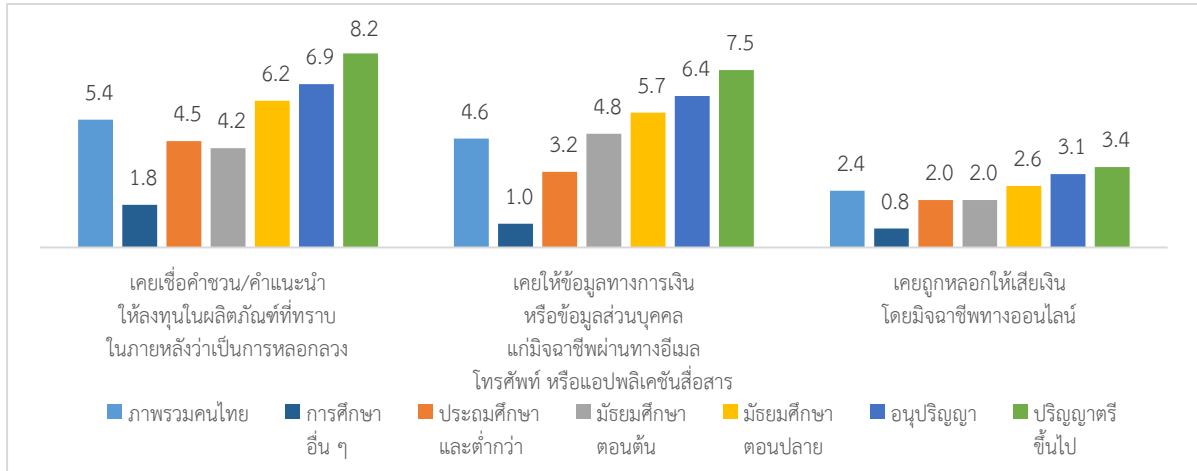
การสำรวจในปี 2565 ครอบคลุมคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์ภัยทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถามในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา พบว่าในภาพรวมสัดส่วนผู้ที่เคยมีประสบการณ์ต่อภัยทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ มีไม่สูงนักเมื่อเทียบกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยอันดับแรกคือการถูกหลอกให้ลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เป็นการหลอกลวง มีสัดส่วนที่ร้อยละ 5.4 รองลงมาคือการให้ข้อมูลทางการเงินแก่มีดจาชีพผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ (อีเมล โทรศัพท์ หรือแอปพลิเคชันสื่อสาร) ที่ร้อยละ 4.6 และการถูกหลอกให้เสียทรัพย์สินโดยมีดจาชีพทางออนไลน์ ที่ร้อยละ 2.4 ซึ่งเมื่อพิจารณาตามช่วงวัย พบว่ากลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงาน (Gen Y และ X) เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนการพบเหตุการณ์ภัยทางการเงินมากกว่าช่วงวัยอื่นในทุกเหตุการณ์ และ Gen Baby Boomer เป็นช่วงวัยประสบเหตุการณ์น้อยที่สุด สำหรับมิติระดับการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ประสบภัยทางการเงินแปรผันตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น (รายละเอียดตามรูปที่ 27)

ทั้งนี้ ปัจจุบันภัยทางการเงินมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนสูงขึ้นและเปลี่ยนรูปแบบเป็นการหลอกลวงผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น¹⁵ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของประชาชน โดยการสำรวจครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเรื่องภัยทางการเงินเป็นปีแรกจึงยังจำเป็นต้องติดตามพัฒนาการเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องในการสำรวจครั้งต่อไป

¹⁵ ข้อมูลจากบทความ “รับมือให้ปลอดภัยจากกลโกงทางการเงินและโจรไซเบอร์” ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 27: สัดส่วนผู้ที่ประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงิน
จำแนกตามช่วงวัยและระดับการศึกษาปี 2565 (ร้อยละ)

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

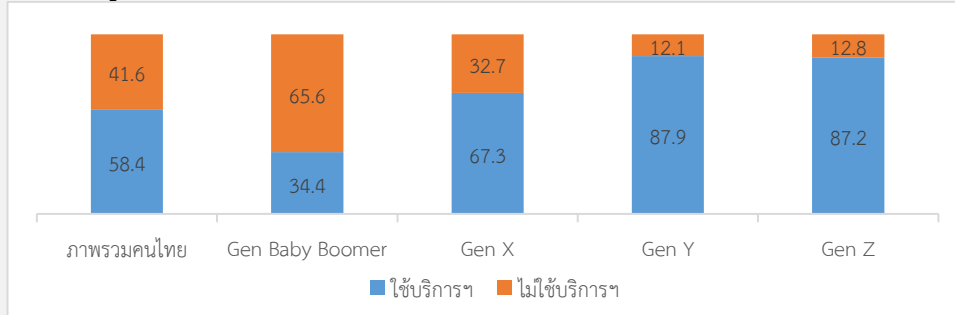
ปัจจัยที่เชื่อมโยงกับระดับทักษะทางการเงินดิจิทัล และประสบการณ์ภัยทางการเงินของบุคคล

การเข้าถึงบริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

ผลสำรวจจำนวนผู้ใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (บริการฯ) ในปี 2565

สะท้อนให้เห็นว่าช่วงวัยมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้บริการฯ กล่าวคือกลุ่มที่มีอายุน้อย (Gen Z และ Y) มีสัดส่วนผู้ใช้บริการฯ สูงกว่าช่วงวัยที่อายุมากกว่า โดย Gen Baby Boomer เป็นวัยที่ใช้ช่องทางดังกล่าว น้อยที่สุด ซึ่งมีสัดส่วนผู้ใช้งานน้อยกว่า Gen X ในอันดับรองลงมาถึง 2 เท่า (รายละเอียดตามรูปที่ 28)

รูปที่ 28: สัดส่วนผู้ใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์จำแนกตามช่วงวัยปี 2565 (ร้อยละ)

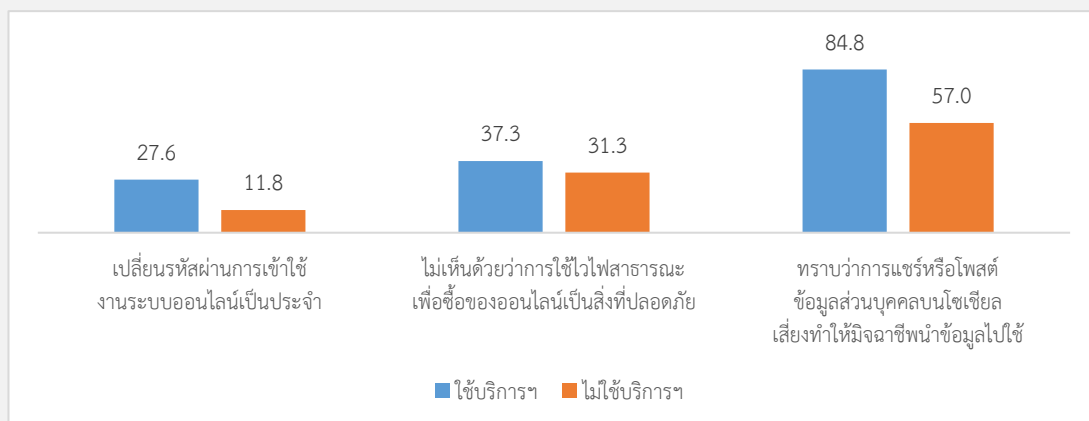

ที่มา: สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

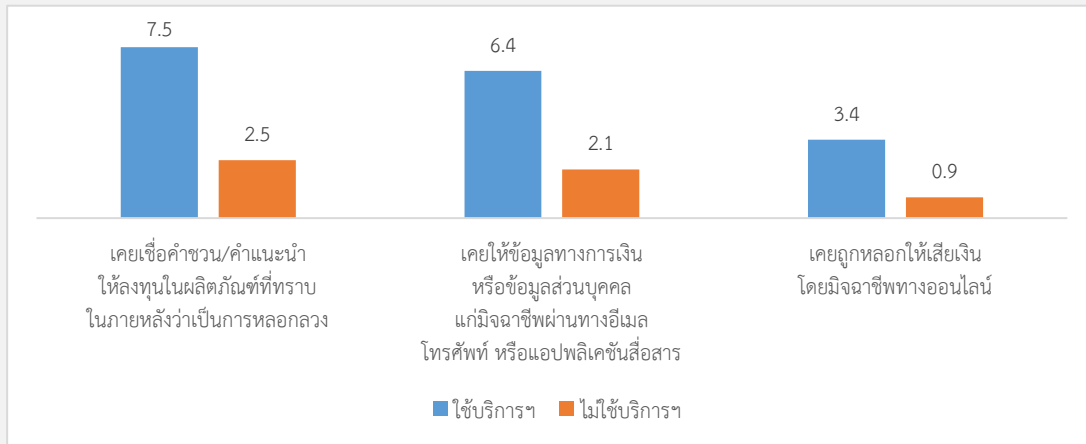
โดยเมื่อจำแนกระหว่างกลุ่มที่ใช้บริการฯ และไม่ได้ใช้บริการฯ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมดังกล่าวต่อระดับทักษะทางการเงินดิจิทัล และการประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงินของบุคคล พบข้อสังเกตว่ากลุ่มที่ใช้บริการฯ มีแนวโน้มที่จะมีทักษะทางการเงินดิจิทัลในระดับดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้ใน ทุกหัวข้อ อย่างไรก็ตามกลุ่มที่ใช้บริการฯ มีสัดส่วนผู้ที่เจอเหตุการณ์ภัยทางการเงินมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ ใช้ (รายละเอียดตามรูปที่ 29) สอดคล้องกับข้อสังเกตในมิติช่วงวัยว่า Gen Y ซึ่งมีสัดส่วนผู้ใช้บริการฯ สูง ที่สุดก็เป็นกลุ่มประสบภัยทางการเงินสูงเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นว่าการเข้าถึงช่องทางและ บริการทางการเงินดิจิทัลอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงจากการถูกหลอกโดยมิจฉาชีพที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

รูปที่ 29: เปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินดิจิทัล และสัดส่วนผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงิน จำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ปี 2565 (ร้อยละ)

รูปที่ 29.1: ระดับทักษะทางการเงินดิจิทัลจำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการฯ

รูปที่ 29.2: สัดส่วนผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงินจำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการ ฯ

ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ระดับทักษะทางการเงิน

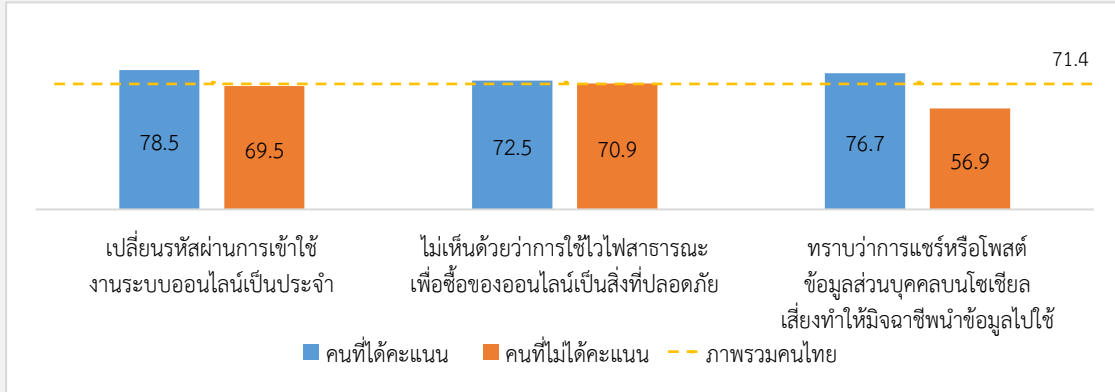
เมื่อพิจารณาระดับทักษะทางการเงินของกลุ่มที่ได้คะแนนคําคําถามทักษะทางการเงินดิจิทัลพบว่ามีระดับทักษะทางการเงินสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้คะแนนในคําคําถามดังกล่าว และสูงกว่าค่าเฉลี่ยคนไทยโดยเฉพาะหัวข้อความตระหนักเรื่องความเสี่ยงของการแชร์ข้อมูลส่วนบุคคลในช่องทางโซเชียลมีเดีย ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างของระดับทักษะทางการเงินถึงร้อยละ 19.8 ทั้งนี้ หัวข้อความตระหนักเรื่องความเสี่ยงการใช้ไวไฟสาธารณะชื่อของออนไลน์ก็เป็นหัวข้อที่พบความต่างของระดับทักษะทางการเงินเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินระหว่างกลุ่มที่เคยและไม่เคยประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงิน มีข้อสังเกตว่ากลุ่มที่เคยประสบภัยทางการเงินมีระดับทักษะทางการเงินสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยเจอเหตุการณ์และสูงกว่าค่าเฉลี่ยคนไทย สอดคล้องกับข้อมูลข้างต้นที่ระบุว่ากลุ่มวัยทำงาน (Gen Y และ X) มีสัดส่วนผู้ที่ประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงินสูงกว่าช่วงวัยอื่นโดยกลุ่มนี้ก็มีระดับทักษะทางการเงินสูงกว่าช่วงวัยอื่นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ระดับทักษะทางการเงินของกลุ่มที่ไม่เคยประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงินนั้นมีระดับใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของคนไทย จึงอาจกล่าวได้ว่าการมีทักษะทางการเงินที่ดีเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้บุคคลมีความสามารถในการปรับตัวในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้แต่อาจไม่เพียงพอในการรับมือกับภัยทางการเงิน

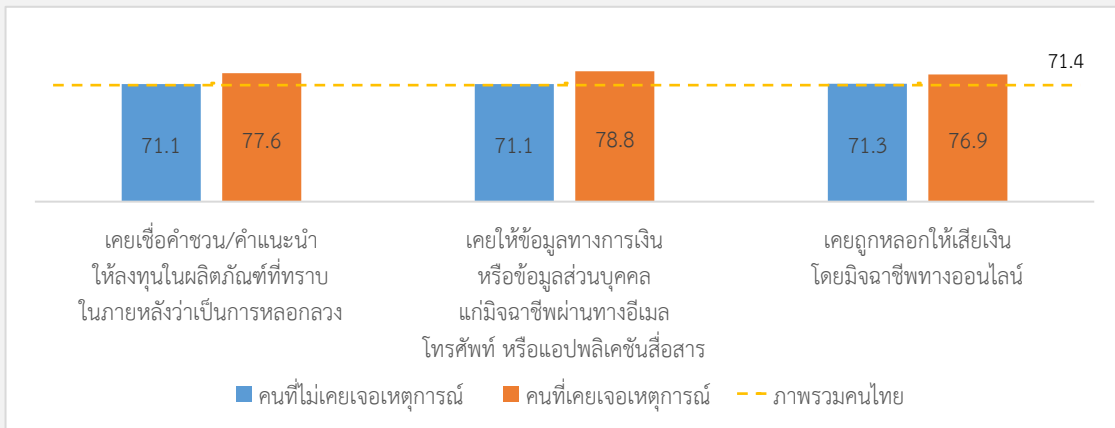
ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีช่องว่างในการพัฒนาองค์ความรู้ทางการเงินในปัจจุบันให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะทางการเงินดิจิทัล และสร้างความตระหนักเรื่องภัยทางการเงินให้ประชาชนในทุกกลุ่ม และสิ่งสำคัญคือประชาชนควรติดตามข่าวสารการเตือนภัยอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้รู้เท่าทันภัยในรูปแบบใหม่

รูปที่ 30: ระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามทักษะทางการเงินดิจิทัล
และการประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงินปี 2565

รูปที่ 30.1: ระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามทักษะทางการเงินดิจิทัล

รูปที่ 30.2: ระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามการประสบเหตุการณ์ภัยทางการเงิน

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การสำรวจระดับทักษะทางการเงินของไทยปี 2565 แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีพัฒนาการของระดับทักษะทางการเงินที่ดีขึ้น จากทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงิน แม้ในด้านทัศนคติทางการเงินของคนไทยจะมีระดับลดลงเล็กน้อย แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของ OECD แล้วคนไทยมีระดับคะแนนที่สูงกว่าในทุกองค์ประกอบ อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมทักษะทางการเงินอย่างต่อเนื่องยังคงมีความสำคัญเพื่อให้ประชาชนมีทักษะทางการเงินที่ดี มีความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สร้างเสริมความรู้ทางการเงินผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงด้านการเงิน

แม้ผลสำรวจจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความรู้ทางการเงินของคนไทยที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม คะแนนความรู้ในเรื่องการเงิน เช่น การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้นซึ่งเป็นความรู้ที่มีความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถมีเงินออมที่เพิ่มพูนและอาจบรรลุเป้าหมายการออมได้รวดเร็วมากขึ้น แต่มีคนไทยเพียง 1 ใน 3 เท่านั้น ที่ได้คะแนนในข้อดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงในด้านการเงินจึงควรให้ความรู้ สร้างความเข้าใจตั้งแต่วัยเยาว์ ผ่านช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ การผนวกความรู้ในเรื่องการเงินผ่านการศึกษาในห้องเรียนแบบภาคบังคับ การให้ความรู้ สร้างทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินที่ดีผ่านกิจกรรมหรือการเรียนนอกห้อง ผ่านสิ่งแวดล้อมรวมถึงสื่อต่าง ๆ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อเรื่องการจัดการเงิน และเกิดพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ส่งเสริมทักษะทางการเงินที่เหมาะสมกับช่วงวัย

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของระดับทักษะทางการเงินในแต่ละช่วงวัยที่มีจุดอ่อนและจุดแข็งในแต่ละมิติขององค์ประกอบทักษะทางการเงินที่ต่างกัน ในการส่งเสริมระดับทักษะทางการเงินจึงต้องมีการปรับเนื้อหาและกระบวนการในการสื่อสารให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย ทั้งการให้ความรู้ผ่านการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือการสื่อสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ทางช่องทางต่าง ๆ

โดย ธพท. ได้จัดทำกรอบสมรรถนะทางการเงิน (Financial competencies framework ฉบับ ธพท.) ซึ่งบ่งบอกถึงคุณลักษณะ ความสามารถ และพฤติกรรมทางการเงินที่พึงประสงค์และต้องการให้เกิดในแต่ละช่วงวัย โดยอยู่ระหว่างการรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบสมรรถนะทางการเงินกลาง ให้แต่ละหน่วยงานผู้ให้ความรู้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรมาตรฐานความรู้ กิจกรรมและตัวชี้วัดที่เหมาะสมได้ นอกจากนี้ ธพท. ยังได้จัดทำเนื้อหาหลักสูตรทางการเงินเพื่อใช้เป็นสื่อการสอนกลางที่หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงภาคประชาชนสามารถเข้ามาศึกษาและนำไปใช้งานต่อได้ โดยมีการเผยแพร่บนเว็บไซต์ของ ธพท. และจะมีการปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาต่อไป

3. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมออมเพื่อฉุกเฉิน

การออมเพื่อฉุกเฉินเป็นเงินออมก้อนแรกที่ทุกคนควรมีเพื่อช่วยให้บุคคลมีความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น เช่น สถานการณ์โควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้รายได้ของประชาชนส่วนหนึ่งหยุดชะงักหรือปรับลดลง หรือความเจ็บป่วยและอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งการมีเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสม (6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน) เป็นตัวช่วยสำคัญในการลดความรุนแรงของสถานการณ์ลงได้ ดังเช่นผลการสำรวจที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสมมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาเงินไม่พอใช้น้อยกว่ากลุ่มที่มีเงินออมฉุกเฉินที่ต่ำกว่า และหากประสบปัญหาเงินไม่พอใช้กลุ่มคนที่มีสัดส่วนเงินออมเพื่อฉุกเฉินที่เหมาะสมมีแนวโน้มที่จะแก้ไขปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินในสัดส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ที่มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินมีแนวโน้มที่จะวางแผน การออมเพื่อเกษียณสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ทราบสถานะเงินออมของตน และมีโอกาสทำได้ตามแผนเกษียณที่วางไว้ได้ในสัดส่วนที่สูงกว่าอีกด้วย

การส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการออมเพื่อฉุกเฉินจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่อาจช่วยสนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรมการออมอย่างต่อเนื่องและอาจเป็นตัวช่วยหนึ่งในการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในการรับมือกับชีวิตหลังวัยเกษียณได้

4. การให้ความรู้เรื่องการเงินดิจิทัลและภัยทางการเงิน

เทคโนโลยีนำมาซึ่งพัฒนาการทางการเงินที่ก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว ผลการสำรวจแสดงให้เห็นถึงช่องว่าง ด้านการเงินดิจิทัลของประชาชนที่ยังมีทัศนคติและพฤติกรรมด้านการเงินดิจิทัล รวมถึงความรู้ด้านการเงินดิจิทัลของกลุ่ม Gen Baby Boomer ที่ยังอยู่ในระดับไม่ตึ๊ง ประกอบกับปัจจุบันภัยทางการเงินมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนสูงขึ้น และยังมีรูปแบบที่หลากหลายซับซ้อนมากขึ้นด้วย อาทิ SMS หลอกหลวง แก๊งคอลเซ็นเตอร์ หรือแอปพลิเคชันดูดเงินต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนต้องสูญเสียทรัพย์สินหรือเงินออมที่สะสมไว้

ในช่วงที่ผ่านมา ธปท. ได้ออกมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงินเพื่อเป็นแนวปฏิบัติขั้นต่ำในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมทางการเงินให้สถาบันการเงิน ทุกแห่งปฏิบัติตามเป็นมาตรฐานเดียวกัน อาทิ การป้องกัน การตรวจจับ และการตอบสนองและรับมือ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาให้ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการส่งเสริมให้ความรู้และป้องกันภัยทางการเงินแก่ประชาชนนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงผู้ให้บริการทางการเงิน ในการสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักให้ประชาชนมีทัศนคติ ความรู้ และพฤติกรรมในการใช้งานบริการทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัล ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย เพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น พร้อมอัปเดตข้อมูลข่าวสารภัยทางการเงินอย่างทันท่วงที ในส่วนของประชาชนหรือผู้ใช้บริการทางการเงินเอง ก็อาจลดความเสี่ยงโดยการศึกษาทำความเข้าใจการใช้งานบริการทางการเงินผ่านช่องทางดิจิทัล ปรับพฤติกรรมการใช้งานช่องทางดิจิทัลให้มีความปลอดภัย และติดตามข่าวสารภัยทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งท่านสามารถศึกษาและติดตามข่าวสารทางการเงินจาก ธปท. ได้ที่ Facebook สตางค์ Story (<https://www.facebook.com/BOTsatangstory>)

ภาคผนวก

ภาคผนวก A: คำถามจากแบบสอบถามที่นำมาคิดคะแนนทักษะทางการเงินปี 2565

FK1) สมมติว่าอีก 1 ปีข้างหน้าเกิดภาวะเงินเฟ้อ ท่านคิดว่าเงิน 500 บาทที่ท่านมีอยู่ในวันนี้จะซื้อของได้มากขึ้นหรือน้อยลงในปีหน้า

- 1) ไม่ทราบ
- 2) มากกว่า
- 3) เท่ากัน
- 4) น้อยกว่า
- 5) ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าที่จะซื้อ

FK2) สมมติว่าท่านยืมเงินเพื่อน 100 บาทในวันนี้ และเพื่อนให้ท่านนำเงินมาคืน 120 บาทในอีก 1 ปีข้างหน้า ท่านคิดว่า ท่านได้จ่ายดอกเบี้ยให้แก่เพื่อนในการยืมเงินครั้งนี้เท่าไร .....

FK3) สมมติว่าท่านฝากเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ 100 บาท โดยจะได้ดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี และในระหว่างปี ท่านไม่ได้ฝากเงินเพิ่มหรือถอนเงินออกจากบัญชีดังกล่าวเลย เมื่อครบ 1 ปี ท่านคิดว่าจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นเท่าไร .....

FK4) จากข้อ FK3 ท่านคิดว่าเมื่อครบ 5 ปี ท่านจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวนเท่าไร (โดยไม่มีการฝากเพิ่ม หรือถอนเงินเลย)

- 1) ไม่ทราบ
- 2) มากกว่า 110 บาท
- 3) 110 บาท
- 4) น้อยกว่า 110 บาท
- 5) ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะตอบคำถาม

FK5) ท่านทราบไหมว่า ถ้ามีคนชวนท่านไปเล่นแชร์หรือลงทุนที่ให้ดอกเบี้ยสูง ๆ ก็มีโอกาสที่จะถูกหลอกหรือขาดทุนสูงเช่นกัน

- 1) ไม่ทราบ
- 2) ทราบ
- 3) ไม่แน่ใจ

FK6) ท่านทราบไหมว่า เงินเฟ้อ คือ การที่ราคาสินค้าและอาหารแพงขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป

- 1) ไม่ทราบ
- 2) ทราบ
- 3) ไม่แน่ใจ

FK7) ท่านทราบไหมว่า ถ้าท่านมีเงินเก็บจำนวนหนึ่ง แล้วแบ่งเงินไปฝากธนาคาร ซื้อที่ดิน ซื้อทองคำ และซื้อสลากออมสิน ถือเป็นการกระจายความเสี่ยง

- 1) ไม่ทราบ
- 2) ทราบ
- 3) ไม่แน่ใจ

FB1.1) ท่านตัดสินใจเรื่องการใช้เงินของท่านด้วยตัวเอง

- 1) ไม่ใช่ ■ 2) ใช่

FB1.2) ใครเป็นผู้รับผิดชอบและตัดสินใจเรื่องการใช้เงินในครัวเรือน

- 1) ท่าน
- 2) ท่านและคู่สมรส
- 3) ท่านและสมาชิกในครัวเรือน
- 4) คู่สมรสของท่าน
- 5) สมาชิกท่านอื่นในครัวเรือน
- 6) บุคคลอื่นนอกครัวเรือน
- 7) ไม่มี

FB1.3) ท่านได้ทำสิ่งต่อไปนี้สำหรับตัวท่าน หรือครัวเรือนของท่านหรือไม่ (ตอบได้หลายข้อ)

- 1) วางแผนจัดการรายรับ-รายจ่าย
- 2) จัดบันทึกค่าใช้จ่าย
- 3) เก็บเงินสำหรับจ่ายบิลแยกจากค่าใช้จ่ายประจำวัน
- 4) จัดบันทึกบิลที่ใกล้ครบกำหนดจ่ายเพื่อจ่ายให้ตรงเวลา
- 5) ใช้แอปพลิเคชันหรือเครื่องมือในการบริหารจัดการเงินและติดตามการใช้จ่าย
- 6) ตั้งการชำระเงินอัตโนมัติสำหรับค่าใช้จ่ายประจำ
- 7) อื่น ๆ

FB2) ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา วิธีใดเป็นวิธีที่ท่านใช้ในการเก็บออม (ตอบได้หลายข้อ)

- 1) เก็บเป็นเงินสด
- 2) เก็บเงินในบัญชีที่เปิดไว้เพื่อออมเงินโดยเฉพาะ
- 3) ให้เงินแก่คนในครอบครัว/ครัวเรือนเก็บแทนท่าน (รวมญาติและคนนอกครัวเรือน)
- 4) ฝากเงินในสหกรณ์ กลุ่มออมทรัพย์/ กองทุนหมู่บ้าน/ ธนาคารชุมชน / เครดิตยูเนียน
- 5) นำไปลงทุนในเงินดิจิทัล (เช่น Bitcoin, Ethereum และ Libra)
- 6) นำไปลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ (เช่น พันธบัตร หุ้น กองทุนรวม) (ไม่รวม กบข.)
- 7) อื่น ๆ (ระบุ)
- 8) ไม่ได้ออมอย่างจริงจัง

FB3.1) ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงิน ในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ในทุก ๆ ประเภท (เช่น เงินฝาก สินเชื่อ บัตรเครดิต ฯลฯ) ท่านได้เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์นั้น ๆ จากผู้ให้บริการหลายแห่ง หรือไม่

- 1) ไม่ได้ใช้บริการทางการเงิน
- 2) ไม่ได้เปรียบเทียบ (ไม่สนใจเปรียบเทียบ)
- 3) ได้เปรียบเทียบจากหลายแห่งก่อนตัดสินใจ
  - 4) ตัดสินใจเลือกใช้บริการจากผู้ให้บริการเพียงรายเดียว เนื่องจาก
    - 4.1) ไม่ต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ของผู้ให้บริการรายอื่น
    - 4.2) พยายามสืบค้นข้อมูลจากผู้ให้บริการจากรายอื่นแล้ว แต่ไม่มีผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน/คล้ายกัน ให้เปรียบเทียบด้วย

FB3.2) โปรดระบุแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพล หรือมีผลต่อการตัดสินใจของท่าน ในการเลือกใช้บริการทางการเงิน/ผลิตภัณฑ์/บริการทางการเงิน (ตอบได้หลายข้อ)

- 1) ข้อมูลเฉพาะ/เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์จาก นิตยสารเฉพาะ หรือเว็บไซต์เปรียบเทียบราคา
- 2) คำแนะนำจากที่ปรึกษาทางการเงินอิสระ
- 3) ข้อมูลจากโฆษณา หรือ โบรชัวร์แนะนำผลิตภัณฑ์
- 4) คำแนะนำจากครอบครัว หรือเพื่อน
- 5) คำแนะนำจากคนอื่น เช่น สื่อสังคมออนไลน์ (social media) หรือ อินฟลูเอนเซอร์
- 6) ข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากพนักงานธนาคารโดยตรง ออนไลน์ หรือทางโทรศัพท์
- 7) อื่น ๆ (ระบุ)

FBX) อยากทราบว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับข้อความดังต่อไปนี้

ข้อความ	เป็นประจำ 1	บ่อย ๆ 2	ทำบ้าง บางครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 4	ไม่เคย 5
(FB4) ก่อนจะซื้อของอะไร ท่านจะคิดให้ดีกว่าก่อนว่ามีเงินพอจ่ายได้					
(FB5) ท่านจ่ายบิล/หนี้ต่าง ๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าบัตรเครดิต ตรงเวลา					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างมาก 1	เห็นด้วย 2	เฉย ๆ 3	ไม่เห็น ด้วย 4	ไม่เห็น ด้วยอย่าง มาก 5
(FB6) ท่านดูแลเรื่องเงินของตัวเองอย่างใกล้ชิด เช่น รู้ว่ามีรายได้เท่าไรและจะมีรายจ่ายเท่าไร					
(FB7) ท่านตั้งเป้าเรื่องเงินไว้และพยายามจะไปถึงถึงเป้าหมายให้ได้แม้จะต้องใช้เวลาก็ตาม					

FB8.1) ท่านเคยประสบปัญหาเงินไม่พอจ่ายหรือไม่

- 1) ไม่เคย ■ 2) เคย

FB8.2) ครั้งล่าสุดที่ท่านประสบปัญหาเงินไม่พอจ่าย ท่านเลือกทำอย่างไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

- 1) ถอนเงินจากบัญชีออกมาใช้
- 2) ใช้เงินให้น้อยลง/ หารายได้เพิ่ม/ ขายทรัพย์สินที่มีอยู่
- 3) ขอเงินช่วยเหลือจากครอบครัว/ หรือเพื่อน (โดยไม่ต้องคืน)
- 4) ขอยืมเงินจากครอบครัว/ เพื่อน/ นายจ้าง หรือขอค่าจ้างล่วงหน้า
- 5) จำนำสิ่งของที่มีอยู่ หรือจำนองสังหาริมทรัพย์
- 6) กู้ยืมเงินจากสหกรณ์หรือกลุ่มออมทรัพย์/ ใช้บัตรเครดิต/ สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ/ นาโนไฟแนนซ์/ พิโกไฟแนนซ์
- 7) กู้ยืมเงินจากเงินกู้นอกระบบ
- 8) จ่ายชำระเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ล่าช้า หรือ งดจ่ายชำระงวดนั้น ๆ

FAX) อยากทราบว่าท่านเห็นด้วยมากน้อยแค่ไหนว่าข้อความเหล่านี้เกี่ยวข้องกับตัวท่าน

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างมาก 1	เห็นด้วย 2	เฉย ๆ 3	ไม่เห็น ด้วย 4	ไม่เห็น ด้วยอย่าง มาก 5
(FA1) ใช้ชีวิตเพื่อวันนี้เท่านั้น ไม่ต้องวางแผน เพื่อวันข้างหน้าก็ได้					
(FA2) มีความสุขจากการใช้เงินตอนนี้ดีกว่า ไม่ จำเป็นต้องเก็บออมเผื่อวันข้างหน้า					

**ภาคผนวก B: การวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อหาผลของสถานภาพ
ต่อทิศทางคะแนนทักษะทางการเงิน**

ตารางที่ B1: ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยของสถานภาพต่อทิศทางคะแนนทักษะทางการเงิน

	Coefficient
เพศ (Ref = เพศชาย)	
เพศหญิง	0.06 (0.063)
ช่วงอายุ (Ref = 50 - 59 ปี)	
10 - 19 ปี	-0.772*** (0.284)
20 - 39 ปี	0.571*** (0.129)
30 - 39 ปี	0.744*** (0.102)
40 - 49 ปี	0.536*** (0.089)
60 - 69 ปี	-0.656*** (0.087)
70 - 79 ปี	-1.720*** (0.111)
80 - 89 ปี	-3.323*** (0.19)
90 - 99 ปี	-3.957*** (0.639)
ระดับการศึกษา (Ref = มัธยมศึกษาตอนปลาย)	
ปริญญาตรีขึ้นไป	1.376*** (0.097)
อนุปริญญา	0.418*** (0.145)
มัธยมศึกษาตอนต้น	-0.762*** (0.107)
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	-1.987*** (0.082)
การศึกษาอื่น ๆ เช่น ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ	-4.090*** (0.173)

อาชีพ (Ref = ลูกจ้างเอกชน)	
นายจ้าง	1.867*** (0.202)
ธุรกิจส่วนตัว	-0.017 (0.082)
ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	-0.167 (0.124)
ลูกจ้างรัฐบาล	1.831*** (0.122)
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	2.007*** (0.391)
แม่บ้าน/ทำงานบ้าน	-0.113 (0.123)
นักเรียน/นักศึกษา	0.522** (0.223)
คนชรา	-2.208*** (0.106)
คนป่วย/คนพิการ	-3.126*** (0.258)
กำลังหางานทำ	1.269* (0.695)
ไม่สมัครใจทำงาน	-1.041* (0.617)
อาชีพอื่น ๆ	2.020*** (0.181)
ประเภทอุตสาหกรรม (Ref = อุตสาหกรรม)	
การเงิน	2.176*** (0.395)
อื่น ๆ	1.167*** (0.169)
พาณิชย์	0.742*** (0.133)
บริการ	0.630*** (0.128)
สาธารณูปโภค	0.39 (0.238)
อสังหาริมทรัพย์	0.321 (0.405)
เหมืองแร่	-0.373 (1.179)
ก่อสร้าง	-0.792*** (0.205)
เกษตร	-0.878*** (0.119)
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	-1.156*** (0.118)

ภาค (Ref = กรุงเทพฯ)	
ภาคเหนือ	-0.723*** (0.145)
ภาคกลาง	-0.462*** (0.143)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.681*** (0.144)
ภาคใต้	-0.159 (0.152)
พื้นที่ (Ref = ในเขตเทศบาล)	
นอกเขตเทศบาล	-0.715*** (0.062)
<p>หมายเหตุ:</p> <p>*** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99</p> <p>** สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95</p> <p>* สถานภาพของบุคคลที่มีผลต่อคะแนนทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90</p> <ul style="list-style-type: none"> • ค่าในวงเล็บแสดงถึง Standard errors • Benchmark ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ (Reference Variables) ของแต่ละสถานภาพ ได้แก่ เพศชาย อายุ 50-59 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพลูกจ้างเอกชน ภาคอุตสาหกรรม ภูมิภาคกรุงเทพฯ และพื้นที่ในเขตเทศบาล 	
ที่มา: สํารวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ คํานวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย	

เพื่อความป่เป็นอยู่
ที่ยังยึดของคนไทย